

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

1 Μαρτίου 2022

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 39

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 15

Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων από το κράτος, τα έσοδα, τις δαπάνες και τον έλεγχο των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων, των συνασπισμών κομμάτων και των υποψηφίων ή/και αιρετών της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και την προεκλογική προβολή τους.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

Τις διατάξεις:

1) Της παρ. 6 του άρθρου 67 του ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133).

2) Του άρθρου 40 του ν. 4807/2021 «Θεσμικό πλαίσιο τηλεργασίας, διατάξεις για το ανθρώπινο δυναμικό του δημοσίου τομέα και άλλες επείγουσες ρυθμίσεις» (Α' 96), με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, αποφασίζουμε:

Κωδικοποιούνται σε ενιαίο κείμενο με τον τίτλο «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων από το κράτος, τα έσοδα, τις δαπάνες και τον έλεγχο των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων, των συνασπισμών κομμάτων και των υποψηφίων ή/και αιρετών της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και την προεκλογική προβολή τους» ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Άρθρο 1

Ορισμοί, διακρίσεις - ύψος και δικαιούχοι κρατικής χρηματοδότησης

Άρθρο 2

Κατανομή

Άρθρο 3

Διακίνηση εσόδων και δαπανών πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων

Άρθρο 4

Διακίνηση εσόδων και δαπανών υποψηφίων ή/και αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Άρθρο 5

Τρόποι και περιορισμοί ιδιωτικής χρηματοδότησης πολιτικών κομμάτων, συνασπισμών κομμάτων

Άρθρο 6

Αναστολή χρηματοδότησης

Άρθρο 7

Τρόποι και περιορισμοί χρηματοδότησης υποψηφίων ή/και αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Άρθρο 8

Όρια ιδιωτικής χρηματοδότησης

Άρθρο 9

Ανώτατο ύψος των εκλογικών δαπανών των πολιτικών κομμάτων

Άρθρο 10

Ανώτατο όριο των εκλογικών δαπανών των υποψηφίων βουλευτών και μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Άρθρο 11

Διαχείριση των οικονομικών

Άρθρο 12

Άρθρο 13

Υποχρεώσεις ελεγχόμενων προσώπων

Άρθρο 14

Χώροι υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων

Άρθρο 15

Προβολή προεκλογικών μηνυμάτων των κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα

Άρθρο 16

Αποκλεισμός κομμάτων με πρόσωπα καταδικασθέντα σε επιτελική θέση από ραδιοτηλεοπτική προβολή κατά την προεκλογική περίοδο και από χώρους υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων

Άρθρο 17

Απαγορεύσεις για τα κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου

Άρθρο 18

Απαγορεύσεις για τους υποψήφιους βουλευτές και τα υποψήφια μέλη του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου κατά την προεκλογική περίοδο

Άρθρο 19

Η Επιτροπή Ελέγχου και οι αρμοδιότητές της

Άρθρο 20

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 21

Κυρώσεις σε βάρος πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων

Άρθρο 22

Κυρώσεις σε βάρος υποψηφίων ή/και αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Άρθρο 23

Ποινικές κυρώσεις

Άρθρο 24

Έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα

Άρθρο 25

Διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σε βάρος τρίτων

Άρθρο 26

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

Άρθρο 27

Έναρξη ισχύος

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΡΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Άρθρο 1

Ορισμοί, διακρίσεις - ύψος και δικαιούχοι κρατικής χρηματοδότησης

1. α) Χρηματοδότηση: δωρεά, εισφορά, έκπτωση, εισφορά σε είδος, οικονομική ενίσχυση προς τους δικαιούχους χρηματοδότησης.

β) Κρατική χρηματοδότηση: η νομοθετικά προβλεπόμενη οικονομική ενίσχυση σε δικαιούχους κρατικής χρηματοδότησης. Η κρατική χρηματοδότηση διακρίνεται σε:

βα) Τακτική κρατική χρηματοδότηση: η οικονομική ενίσχυση που παρέχεται κατ' έτος από μέρος των πραγματοποιηθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου Κρατικού Απολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους, σε πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς κομμάτων για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών τους.

ββ) Εκλογική κρατική χρηματοδότηση: η οικονομική ενίσχυση που παρέχεται σε περίπτωση διεξαγωγής εκλογών από μέρος των πραγματοποιηθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου Κρατικού Απολογισμού του προηγούμενου της διεξαγωγής των εκλογών οικονομικού έτους, σε πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς κομμάτων.

βγ) Κρατική χρηματοδότηση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς λόγους: ετήσια οικονομική ενίσχυση από μέρος των πραγματοποιηθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου Κρατικού Απολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους σε πολιτικά κόμματα και συνασπι-

σμούς κομμάτων που είναι δικαιούχοι κρατικής χρηματοδότησης, για ίδρυση και λειτουργία κέντρων ερευνών και μελετών, καθώς και τη διοργάνωση προγραμμάτων επιμόρφωσης των στελεχών τους.

γ) Ιδιωτική χρηματοδότηση: η οικονομική ενίσχυση οποιασδήποτε μορφής που παρέχεται σε δικαιούχους χρηματοδότησης από φυσικά πρόσωπα.

δ) Περίοδος ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων:

δα) Το χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών πριν από την προκήρυξη των τακτικών γενικών βουλευτικών εκλογών ή των εκλογών για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, για τα ελεγχόμενα πρόσωπα των υποπεριπτώσεων ιδα' και ιδε' της περίπτωσης ιδ', και το χρονικό διάστημα από την ανακήρυξη των υποψηφίων, για τα ελεγχόμενα πρόσωπα της υποπερίπτωσης ιδβ' της περίπτωσης ιδ' της παρ. 1 του άρθρου 1, έως και δύο (2) μηνών μετά τη διενέργεια των τακτικών γενικών βουλευτικών εκλογών ή των εκλογών για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

δβ) Το χρονικό διάστημα που καθορίζεται με απόφαση της Επιτροπής Ελέγχου της περίπτωσης ιε της παρούσας παραγράφου, σε περίπτωση προκήρυξης έκτακτων γενικών βουλευτικών εκλογών που δεν μπορεί να υπερβεί το διάστημα έξι (6) μηνών πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής των εκλογών και δύο (2) μηνών μετά τη διενέργεια των έκτακτων εκλογών.

δγ) Όπου στο παρόν γίνεται αναφορά στην περίοδο ελέγχου προεκλογικών δαπανών νοείται εφεξής ως περίοδος ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων.

ε) Δικαιούχοι χρηματοδότησης:

εα) Πολιτικά κόμματα ή συνασπισμοί κομμάτων.

εβ) Υποψήφιοι ή και αιρετοί αντιπρόσωποι της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

στ) Δικαιούχοι κρατικής χρηματοδότησης: οι έχοντες αξίωση καταβολής κρατικής χρηματοδότησης, ήτοι:

στα) Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή των Ελλήνων με αντιπροσώπους εκλεγμένους στις τελευταίες γενικές βουλευτικές εκλογές από τους συνδυασμούς του ίδιου κόμματος ή συνασπισμού.

στβ) Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί, τα οποία στις τελευταίες γενικές βουλευτικές εκλογές είχαν καταρτίσει πλήρεις συνδυασμούς, τουλάχιστον στο εβδομήντα τοις εκατό (70%) των εκλογικών περιφερειών της χώρας και συγκεντρώσει αριθμό ψήφων, τουλάχιστον, ίσο με το ένα κόμμα πέντε τοις εκατό (1,5%) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων της Επικράτειας.

στγ) Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί, που έχουν εκλέξει αντιπροσώπους στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

στδ) Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί, τα οποία στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συγκέντρωσαν αριθμό ψήφων, τουλάχιστον, ίσο με το ένα κόμμα πέντε τοις εκατό (1,5%) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων της Επικράτειας.

ζ) Έσοδα πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων:

ζα) Τα ποσά που συγκεντρώνουν τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων από πάσης φύσης οικονομική ενίσχυση από κάθε πηγή και ιδίως από τακτικές και έκτακτες εισφορές μελών, βουλευτών, υποστηρικτών, ψηφοφόρων και φίλων, οικονομικές εξορμήσεις, δωρεές, δάνεια, μερίσματα, τόκους, την εκμετάλλευση της κινητής ή ακίνητης περιουσίας τους ή οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα, κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου και της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών και εσόδων.

ζβ) Η κρατική χρηματοδότηση των δικαιούχων αυτής.

η) Έσοδα υποψηφίων ή/και αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: πάσης φύσης οικονομική ενίσχυση που συγκεντρώνουν οι υποψήφιοι ή/και οι αιρετοί αντιπρόσωποι της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από κάθε είδους πηγή και ιδίως από υποστηρικτές, ψηφοφόρους και φίλους, οικονομικές εξορμήσεις, δωρεές, δάνεια, μερίσματα, τόκους, την εκμετάλλευση της κινητής ή ακίνητης περιουσίας τους ή οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα κατά τη διάρκεια της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών και της θητείας τους αντίστοιχα.

θ) Δαπάνες πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων: τα πάσης φύσεως και προέλευσης ποσά που διαθέτουν τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων για την αντιμετώπιση κάθε είδους αναγκών τους κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου και της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών.

ι) Δαπάνες αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: τα πάσης φύσεως και προέλευσης ποσά που διαθέτουν οι αιρετοί αντιπρόσωποι της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την αντιμετώπιση κάθε είδους αναγκών τους κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου.

ια) Εκλογικές δαπάνες υποψηφίων αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: τα ποσά που καταβάλλονται για τις ανάγκες των υποψηφίων αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά τη διάρκεια της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών. Κάθε είδους προσφορές, δωρεές, αποτιμώμενες σε χρήμα παροχές σε είδος και διευκολύνσεις, αμειβόμενη εργασία προς αυτούς, κάθε ποσό που καταβάλλεται για τη μίσθωση αιθουσών και πολιτικών γραφείων, την αγορά, έκδοση, κυκλοφορία και διακίνηση εντύπων, την καταχώριση και προβολή μηνυμάτων από τον τύπο και την παροχή κάθε μορφής υπηρεσιών από επιχειρήσεις διαφημίσεων, τύπου και δημοσίων σχέσεων.

ιβ) Τραπεζικός λογαριασμός: λογαριασμός που τηρείται αποκλειστικά σε ελληνικό πιστωτικό ίδρυμα εδρεύον και εγκατεστημένο στην Ελληνική Επικράτεια, μέσα από τον οποίο διακινούνται υποχρεωτικά όλα τα έσοδα και τα έξοδα κάθε πολιτικού κόμματος και συνασπισμού κομμάτων, καθώς και υποψηφίων ή/και αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

ιγ) Εισφορές σε είδος: κάθε είδους παροχές και διευκολύνσεις στους δικαιούχους που δεν είναι χρηματικές

αλλά αποτιμώνται σε χρήμα, όπως είναι ιδίως η εργασία που παρέχεται από δημοσίους υπαλλήλους που έχουν αποσπαστεί ή διατεθεί στους δικαιούχους χρηματοδότησης. Οι εισφορές σε είδος περιλαμβάνονται στα έσοδα των δικαιούχων χρηματοδότησης.

ιδ) Ελεγχόμενα πρόσωπα: Τα πρόσωπα που εμπíπτουν στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Ελέγχου του παρόντος ως προς τις δαπάνες και τα έσοδα τους, ήτοι:

ιδα) Οι δικαιούχοι χρηματοδότησης, όπως αυτοί ορίζονται στην περίπτωση εα'.

ιδβ) Οι υποψήφιοι αντιπρόσωποι της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

ιδγ) Οι αιρετοί αντιπρόσωποι της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

ιδδ) Οι διαφημιστικές εταιρείες, οι εταιρείες δημοσκοπήσεων και οι εταιρείες μέσων μαζικής ενημέρωσης.

ιε) Επιτροπή Ελέγχου: Η Επιτροπή Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης του άρθρου 3Α του ν. 3213/2003 (Α' 309), όπως ισχύει.

2. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων χρηματοδοτούνται από το Κράτος, προκειμένου να αντιμετωπίζουν μέρος των δαπανών τους.

3. Η τακτική κρατική χρηματοδότηση καταβάλλεται κατ' έτος και ανέρχεται σε ποσοστό μηδέν κόμμα πέντε τοις χιλίοις (0,5%) επί των πραγματοποιηθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου Κρατικού Απολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους. Η τακτική κρατική χρηματοδότηση χορηγείται στους υπό στοιχεία στα' και στβ' της παραγράφου 1 δικαιούχους, για τη χρονική περίοδο από το επόμενο έτος εκείνου κατά το οποίο έλαβαν χώρα οι γενικές βουλευτικές εκλογές και στους υπό στοιχεία στγ' και στδ' της παραγράφου 1 δικαιούχους, για τη χρονική περίοδο από το επόμενο έτος εκείνου κατά το οποίο έλαβαν χώρα οι εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η τακτική κρατική χρηματοδότηση χορηγείται έως και το έτος διεξαγωγής των επόμενων αντίστοιχων εκλογών.

4. Η εκλογική κρατική χρηματοδότηση καταβάλλεται κάθε φορά που διεξάγονται γενικές βουλευτικές εκλογές ή εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ανέρχεται σε ποσοστό μηδέν κόμμα μηδέν οκτώ τοις χιλίοις (0,08%) των πραγματοποιηθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου Κρατικού Απολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους, κατά τη διάρκεια του οποίου διεξάγονται οι εκλογές. Αν διεξαχθούν περισσότερες της μίας εκλογές, όπως αυτές ορίζονται στο προηγούμενο εδάφιο, κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, το ανωτέρω ποσοστό δεν μπορεί να υπερβεί, αθροιστικά, το μηδέν κόμμα δεκαπέντε τοις χιλίοις (0,15%). Για τους υπό στοιχεία στβ' και στδ' της παραγράφου 1 δικαιούχους, οι προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν στις γενικές βουλευτικές εκλογές και στις εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις οποίες αφορά η χρηματοδότηση αντιστοίχως.

5. Η κρατική χρηματοδότηση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς λόγους που λαμβάνουν οι δικαιούχοι κρατικής χρηματοδότησης ανέρχεται συνολικά σε ποσό ίσο με το μηδέν κόμμα ένα τοις χιλίοις (0,1%) των πραγμα-

τοποιοθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου Κρατικού Απολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους. Η κατανομή της χρηματοδότησης για αυτούς τους σκοπούς γίνεται με βάση την παράγραφο 1 του άρθρου 2. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών που εκδίδεται το πρώτο τρίμηνο κάθε έτους και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται τα κόμματα και οι συνασπισμοί που δικαιούνται την παραπάνω χρηματοδότηση, καθώς και τα αντίστοιχα ποσά. Στον έλεγχο που διενεργείται από την Επιτροπή κατά το άρθρο 18, εξετάζεται αν τα ποσά που χορηγήθηκαν σε κόμματα ή συνασπισμούς διατέθηκαν για δραστηριότητες της παρούσας. Σε αρνητική περίπτωση, το κόμμα ή ο συνασπισμός που έλαβε το ποσό υποχρεούται σε επιστροφή του.

6. Οι αναγκαίες πιστώσεις για την κρατική χρηματοδότηση εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών.

7. Η κρατική χρηματοδότηση δεν υπόκειται σε φόρο. Ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) της συνολικής κρατικής χρηματοδότησης, που λαμβάνει κάθε κόμμα και συνασπισμός κομμάτων είναι ακατάσχετο έναντι απαιτήσεων που απορρέουν από τραπεζικές συμβάσεις πίστωσης και έχουν χρόνο γέννησης έως την έναρξη ισχύος της παρούσας διάταξης. Το ποσό της ιδιωτικής χρηματοδότησης που δίδεται στους δικαιούχους χρηματοδότησης εκπίπτει από το φορολογητέο εισόδημα του χρηματοδότη, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 19 του ν. 4172/2013 (Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος, Α' 167).

Άρθρο 2

Κατανομή

1. Το συνολικό ποσό της τακτικής κρατικής χρηματοδότησης κατανέμεται στους δικαιούχους κρατικής χρηματοδότησης ως εξής:

α. Ποσοστό ογδόντα τοις εκατό (80%) καταβάλλεται στους υπό το στοιχείο στα' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δικαιούχους και κατανέμεται, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου.

β. Ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) καταβάλλεται, ισόποσα, στους υπό το στοιχείο στγ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δικαιούχους. Στην κατανομή του ποσοστού αυτού μετέχουν και οι υπό το στοιχείο στα' του άρθρου 1 δικαιούχοι.

γ. Ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) χορηγείται ισόποσα στους υπό τα στοιχεία στβ' και στδ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δικαιούχους. Στην κατανομή του ποσοστού αυτού μετέχουν και οι υπό τα στοιχεία στα' και στγ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δικαιούχοι. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που εκδίδεται το πρώτο τρίμηνο κάθε έτους και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι δικαιούχοι που εμπίπτουν σε καθεμία από τις παραπάνω κατηγορίες και το ποσό τακτικής χρηματοδότησης που καταβάλλεται σε αυτούς.

2. Το συνολικό ποσό της εκλογικής κρατικής χρηματοδότησης κατανέμεται στους δικαιούχους ως εξής:

α. Σε περίπτωση διενέργειας βουλευτικών εκλογών ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) καταβάλλεται στους υπό το στοιχείο στα' της παραγράφου 1 του άρθρου 1

δικαιούχους και ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) καταβάλλεται στους υπό το στοιχείο στγ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δικαιούχους. Σε περίπτωση διενέργειας εκλογών για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) καταβάλλεται στους υπό το στοιχείο στγ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δικαιούχους και ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) καταβάλλεται στους υπό το στοιχείο στα' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δικαιούχους.

β. Ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) καταβάλλεται στους υπό τα στοιχεία στβ' και στδ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δικαιούχους και κατανέμεται, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου. Στην κατανομή του ποσοστού αυτού μετέχουν οι υπό τα στοιχεία στα' και στγ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δικαιούχοι. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που εκδίδεται το αργότερο οκτώ (8) ημέρες μετά την προκήρυξη των εκλογών και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι υπό τα στοιχεία στα' και στγ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δικαιούχοι και το ποσό χρηματοδότησης που καταβάλλεται στον καθένα. Σε περίπτωση προκήρυξης εκλογών πριν από τη λήξη της βουλευτικής περιόδου εκδίδεται, με την παραπάνω διαδικασία, απόφαση για τον καθορισμό του ποσοστού χρηματοδότησης μέσα σε οκτώ (8) ημέρες από την προκήρυξη, εκτός αν έχει ήδη εκδοθεί σχετική απόφαση, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο. Με όμοια απόφαση, που εκδίδεται το αργότερο δύο (2) μήνες μετά τη διενέργεια των εκλογών, καθορίζονται τα κόμματα και οι συνασπισμοί που εμπίπτουν στην περίπτωση β' και το ποσό χρηματοδότησης που καταβάλλεται στον καθένα.

3. Για την κατανομή της τακτικής κρατικής χρηματοδότησης μεταξύ των υπό το στοιχείο στα' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δικαιούχων, καθώς και της εκλογικής χρηματοδότησης, το ποσό που διατίθεται, για καθεμία από τις παραπάνω κατηγορίες, διαιρείται με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν τα κόμματα και οι συνασπισμοί που ανήκουν στην ίδια κατηγορία. Το πηλίκο αυτής πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσε κάθε κόμμα ή συνασπισμός και το γινόμενο αντιστοιχεί στο ποσό, το οποίο δικαιούνται το κόμμα ή ο συνασπισμός.

4. Το ποσό κρατικής χρηματοδότησης, το οποίο δικαιούται συνασπισμός, κατανέμεται μεταξύ των κομμάτων που τον απαρτίζουν με βάση τη μεταξύ τους συμφωνία, η οποία, γνωστοποιείται στον Υπουργό Εσωτερικών, μετά τη διεξαγωγή των εκλογών. Στον Υπουργό Εσωτερικών γνωστοποιείται επίσης και κάθε τροποποίηση της ανωτέρω συμφωνίας.

Σε περίπτωση αποχώρησης πολιτικού κόμματος από συνασπισμό, το ποσό της κρατικής χρηματοδότησης, το οποίο δικαιούται, κατανέμεται με βάση τη συμφωνία των κομμάτων που τον είχαν συγκροτήσει. Αν δεν υπάρχει ή δεν γνωστοποιηθεί, σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, η συμφωνία, κατανέμεται, ισόποσα, μεταξύ των κομμάτων που απαρτίζουν το συνασπισμό, στα οποία συνυπολογίζεται και εκείνο που αποχώρησε.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΕΣΟΔΑ - ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

Άρθρο 3

Διακίνηση εσόδων και δαπανών πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων

1. Όλα τα έσοδα, όπως προσδιορίζονται στο στοιχείο ζ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1, και οι δαπάνες, όπως προσδιορίζονται στο στοιχείο θ' του άρθρου 1, του κάθε κόμματος ή συνασπισμού, διακινούνται μέσω ενός έως τριών τραπεζικών λογαριασμών, που τηρούνται σε τρία πιστωτικά ιδρύματα της επιλογής του. Απαγορεύεται το άνοιγμα και η διατήρηση άλλων τραπεζικών λογαριασμών, εντός ή εκτός της Ελληνικής Επικράτειας. Όλα τα έσοδα καταλήγουν αποκλειστικά σε αυτούς τους τραπεζικούς λογαριασμούς του κάθε κόμματος ή συνασπισμού. Οι δαπάνες των ανωτέρω δικαιούχων αποδεικνύονται με ταμειακές αποδείξεις, τιμολόγια, τραπεζικές επιταγές, εμβάσματα και κάθε άλλο πρόσφορο μέσο, ώστε να πιστοποιείται εμφανώς το πρόσωπο του χρηματοδότη. Κατ' εξαίρεση, κάθε πολιτικό κόμμα ή συνασπισμός κομμάτων δύναται, προς κάλυψη των δαπανών του, να πραγματοποιεί πληρωμές προς τρίτους, χωρίς χρήση των λογαριασμών της παρούσας παραγράφου, εφόσον οι πληρωμές αυτές συνολικά δεν υπερβαίνουν το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ ετησίως και συνοδεύονται από τις αντίστοιχες αποδείξεις, τιμολόγια και συναφή παραστατικά που αποδεικνύουν τη δαπάνη.

2. Όλα τα έσοδα και οι δαπάνες ανά νομικό πρόσωπο που λειτουργεί από τα πολιτικά κόμματα ή συνασπισμούς κομμάτων ως κέντρο ερευνών και μελετών, καθώς και για τη διοργάνωση προγραμμάτων επιμόρφωσης των στελεχών τους, διακινούνται μέσω ενός έως δύο τραπεζικών λογαριασμών, που τηρούνται σε δύο πιστωτικά ιδρύματα της επιλογής του νομικού προσώπου. Απαγορεύεται το άνοιγμα και η διατήρηση άλλων τραπεζικών λογαριασμών, εντός ή εκτός της Ελληνικής Επικράτειας. Όλα τα έσοδα του νομικού προσώπου καταλήγουν αποκλειστικά σε αυτούς τους τραπεζικούς λογαριασμούς. Οι δαπάνες του νομικού προσώπου αποδεικνύονται με ταμειακές αποδείξεις, τιμολόγια, τραπεζικές επιταγές, εμβάσματα και κάθε άλλο πρόσφορο μέσο, ώστε να πιστοποιείται εμφανώς το πρόσωπο του χρηματοδότη.

3. Οι λογαριασμοί των παραγράφων 1 και 2 γνωστοποιούνται, εντός δέκα (10) εργασίμων ημερών από το άνοιγμα τους, στην Επιτροπή Ελέγχου. Η ίδια Επιτροπή Ελέγχου κατά τις διατάξεις του Έκτου Κεφαλαίου, ελέγχει λεπτομερώς την τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το παρόν άρθρο. Το περιεχόμενο μη δηλωμένων λογαριασμών κατάσχετα υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου.

Άρθρο 4

Διακίνηση εσόδων και δαπανών υποψηφίων ή/και αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

1. Όλα τα έσοδα και οι δαπάνες κάθε υποψηφίου ή/και αιρετού αντιπροσώπου της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διακινούνται υποχρεωτικώς

μέσω ενός και μοναδικού τραπεζικού λογαριασμού. Κατ' εξαίρεση κάθε υποψήφιος ή/και αιρετός αντιπρόσωπος της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δύναται να πραγματοποιεί, αποκλειστικά προς κάλυψη των δαπανών του, πληρωμές σε τρίτους, χωρίς χρήση του λογαριασμού της παρούσας παραγράφου, εφόσον οι πληρωμές αυτές συνολικά δεν υπερβαίνουν το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ, για όλη τη διάρκεια της περιόδου ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων και συνοδεύονται από τις αντίστοιχες αποδείξεις, τιμολόγια και συναφή παραστατικά που αποδεικνύουν τη δαπάνη.

2. Όλα τα έσοδα καταλήγουν αποκλειστικά σε αυτόν τον τραπεζικό λογαριασμό. Οι δαπάνες του κάθε υποψηφίου ή/και αιρετού αποδεικνύονται με ταμειακές αποδείξεις, τιμολόγια, τραπεζικές επιταγές, εμβάσματα και κάθε άλλο πρόσφορο μέσο, ώστε να πιστοποιείται εμφανώς το πρόσωπο του χρηματοδότη.

3. Τα ελεγχόμενα πρόσωπα του παρόντος άρθρου υποχρεούνται να ανοίξουν τον ανωτέρω τραπεζικό λογαριασμό εντός δέκα (10) εργασίμων ημερών από την υποβολή της υποψηφιότητάς τους και οφείλουν να τον γνωστοποιήσουν αυθημερόν στην αρμόδια Επιτροπή Ελέγχου. Παράλληλα ο υποψήφιος ή/και αιρετός αντιπρόσωπος γνωστοποιεί και όλους τους άλλους λογαριασμούς στους οποίους είναι δικαιούχος ή συνδικαιούχος σε πιστωτικό ίδρυμα εδρεύον στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Σε περίπτωση που η Επιτροπή Ελέγχου διαπιστώσει την ύπαρξη μη δηλωμένου λογαριασμού ή διακίνησης χρημάτων μέσω άλλου λογαριασμού πλην της παραγράφου 1 του παρόντος, για τα έσοδα, όπως προσδιορίζονται στο στοιχείο η' της παραγράφου 1 του άρθρου 1, και τις δαπάνες, όπως προσδιορίζονται στα στοιχεία ια' και ιβ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1, του υποψηφίου ή/και αιρετού αντιπροσώπου, το περιεχόμενο του λογαριασμού δύναται να κατασχεθεί υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου.

Άρθρο 5

Τρόποι και περιορισμοί ιδιωτικής χρηματοδότησης πολιτικών κομμάτων, συνασπισμών κομμάτων

1. Η χρηματοδότηση γίνεται με ονομαστικές καταθέσεις στους τραπεζικούς λογαριασμούς των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 4 αντίστοιχα. Η χρηματοδότηση μπορεί να πραγματοποιηθεί και με όποια άλλη μέθοδο επιτρέπει τη σύνδεση του προσφερόμενου ποσού με κάποιο φυσικό πρόσωπο το οποίο μπορεί να ταυτοποιηθεί.

2. Για κάθε ιδιωτική χρηματοδότηση που εισπράττεται από πολιτικό κόμμα και συνασπισμό κομμάτων ή/και νομικό πρόσωπο που λειτουργεί από αυτά ως κέντρο ερευνών και μελετών χωρίς τραπεζική κατάθεση στους τραπεζικούς λογαριασμούς των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 4 αντίστοιχα, εκδίδεται υποχρεωτικά απόδειξη είσπραξης, στην οποία αναγράφεται το ονοματεπώνυμο και ο αριθμός φορολογικού μητρώου ή ο αριθμός δελτίου ταυτότητας του καταθέτοντος προσώπου.

3. Κάθε ιδιωτική χρηματοδότηση σε πολιτικό κόμμα και συνασπισμό κομμάτων που υπερβαίνει το ποσό

των πεντακοσίων (500) ευρώ διενεργείται υποχρεωτικά μόνο μέσω των τραπεζικών λογαριασμών τους οποίους τηρούν τα κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων με υποχρεωτική αναγραφή των στοιχείων της ταυτότητας του χρηματοδότη.

4. Η έκδοση κουπονιών, η αγορά των οποίων αποτελεί μέσο χρηματοδότησης, επιτρέπεται μόνο εφόσον αυτά είναι αριθμημένα και θεωρημένα από την Επιτροπή Ελέγχου. Σε αυτά είναι υποχρεωτική η αναγραφή του ονοματεπωνύμου και του αριθμού φορολογικού μητρώου ή του δελτίου της αστυνομικής ταυτότητας του αγοραστή χρηματοδότη, εφόσον το ποσό της χρηματοδότησης υπερβαίνει τα δεκαπέντε (15) ευρώ. Το ανώτατο συνολικό ποσό των κουπονιών αξίας δεκαπέντε (15) ευρώ και κάτω, τα οποία αριθμούνται και θεωρούνται από την Επιτροπή Ελέγχου και προορίζονται για την ανώνυμη χρηματοδότηση, δεν μπορεί να υπερβαίνει το τέσσερα τοις εκατό (4%) της ετήσιας τακτικής χρηματοδότησης του προηγούμενου έτους ανά κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων ετησίως, ούτε δύναται να υπερβαίνει το ποσό των εβδομήντα πέντε χιλιάδων (75.000) ευρώ ανά κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων κατ' έτος. Το ακριβές ποσό των κουπονιών αυτών, που αντιστοιχεί σε κάθε κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων, καθορίζεται με διαπιστωτική πράξη του Προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου, η οποία εκδίδεται το πρώτο δεκαήμερο κάθε έτους. Το ποσό αυτό, για τα κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων, που δεν λαμβάνουν τακτική κρατική χρηματοδότηση, δεν μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ ετησίως. Στο τέλος κάθε έτους, η Επιτροπή Ελέγχου υποχρεούται να διασταυρώνει αν το υπόλοιπο που προκύπτει από τη διαφορά ανάμεσα στα θεωρημένα και στα διατεθέντα από το κόμμα ή το συνασπισμό κουπόνια, συμπίπτει με τον αριθμό των αδιάθετων κουπονιών που υποχρεωτικά της επιστρέφονται με ευθύνη του κόμματος ή του συνασπισμού. Με απόφαση του Προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου, καθορίζεται η διαδικασία επιστροφής των κουπονιών που δεν διατέθηκαν, ο τρόπος και τα όργανα βεβαίωσης της καταστροφής τους και κάθε σχετική λεπτομέρεια.

5. Κατάθεση στους λογαριασμούς της παραγράφου 1 επιτρέπεται μόνο εφόσον διενεργείται επώνυμα, με ευθύνη της τράπεζας ως προς τη διαπίστωση των στοιχείων ταυτότητας του καταθέτη.

6. Απαγορεύονται η χρηματοδότηση και κάθε είδους παροχές προς τα κόμματα ή τους συνασπισμούς από:

α. Φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια.

β. Νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

γ. Οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού.

δ. Φυσικά πρόσωπα, τα οποία είναι ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελληνίας ή τοπικής κυκλοφορίας ή είναι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών, καθώς και από συζύγους και κατιόντες αυτών.

7. Απαγορεύεται η χορήγηση δανείων από τις τράπεζες προς τους δικαιούχους κρατικής χρηματοδότησης της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 1, εφόσον, προς εξασφάλιση των δανείων αυτών, εκχωρείται ή εν-

χυριάζεται είτε η κρατική χρηματοδότηση που αφορά σε οικονομικό έτος μεταγενέστερο του έτους χορήγησης του δανείου είτε ποσοστό της κρατικής χρηματοδότησης που υπερβαίνει το 50% της ετήσιας χρηματοδότησης του δικαιούχου. Η αληθής έννοια του προηγούμενου εδαφίου είναι ότι το ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) της κρατικής χρηματοδότησης, την οποία λαμβάνουν οι δικαιούχοι της περίπτωσης εα) της παραγράφου 1 του άρθρου 1 είναι ανεκχώρητο έναντι των τραπεζικών απαιτήσεων που γεννώνται από τις δανειακές συμβάσεις, ανεξαρτήτως του χρόνου γέννησης αυτών. Τα κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων οφείλουν να ενημερώνουν εγγράφως την Επιτροπή Ελέγχου και την Τράπεζα της Ελλάδος για κάθε νέα δανειακή σύμβαση ή για κάθε τροποποίηση υφιστάμενης το αργότερο εντός δέκα (10) ημερών από την υπογραφή της. Η δανειοδότηση και η μεταβολή κάθε υφιστάμενης σύμβασης πίστωσης των πολιτικών κομμάτων ή συνασπισμών κομμάτων πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους όρους τραπεζικής δεοντολογίας και πρακτικής, όπως καθορίζονται και ισχύουν από την Τράπεζα της Ελλάδος και υπό την προϋπόθεση της προηγούμενης έκδοσης πλήρως αιτιολογημένης απόφασης του ΔΣ του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Η παράλειψη της ανωτέρω υποχρέωσης ενημέρωσης επισύρει την κύρωση της παρ. 10 του άρθρου 21. Η Επιτροπή Ελέγχου αναρτά την έγγραφη ενημέρωση στην επίσημη ιστοσελίδα της στο διαδίκτυο σύμφωνα με την υποπερίπτωση ιγ' της παρ. 2 του άρθρου 19 του παρόντος, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την παραλαβή της.

8. Απαγορεύεται οποιαδήποτε ιδιωτική χρηματοδότηση του παρόντος άρθρου, πλην των τακτικών εισφορών μελών, σε πολιτικά κόμματα ή συνασπισμούς κομμάτων των οποίων ο πρόεδρος, ο γενικός γραμματέας, μέλος διοικούσας επιτροπής ή ο νόμιμος εκπρόσωπος έχει καταδικασθεί: α) σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή β) σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή γ) σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα. Η παρούσα παράγραφος ισχύει για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Το χρονικό διάστημα απαγόρευσης της ιδιωτικής χρηματοδότησης υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας της οριστικής καταδικαστικής απόφασης. Η έκταση ή μη της ποινής ή η παραγραφή αυτής δεν ασκεί επιρροή στον υπολογισμό του ανωτέρω χρονικού διαστήματος.

Άρθρο 6

Αναστολή χρηματοδότησης

1. Σε περίπτωση άσκησης δίωξης και επιβολής προσωρινής κράτησης κατά το άρθρο 282 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, κατά του αρχηγού κόμματος ή του προέδρου κοινοβουλευτικής ομάδας ή εκείνου που ασκεί την πραγματική διεύθυνση κόμματος ή κατά περισσοτέρων του ενός πέμπτου (1/5) των βουλευτών ή του ενός πέμπτου των ευρωβουλευτών ή του ενός πέμπτου (1/5) των μελών του κεντρικού οργάνου διοίκησης κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων, σύμφωνα με το καταστατικό τους, για τα εγκλήματα των άρθρων 187 και 187Α

του Ποινικού Κώδικα, αναστέλλεται κάθε είδους κρατική χρηματοδότηση και οικονομική ενίσχυση μετά από απόφαση της Βουλής με ονομαστική ψηφοφορία και την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών. Η αναστολή μπορεί να επιβληθεί εφόσον οι πράξεις των ως άνω φυσικών προσώπων τελέστηκαν στο πλαίσιο δράσης του κόμματος στο οποίο ανήκουν ή στο όνομα αυτού.

2. Σε περίπτωση εκδόσεως αμετάκλητου απαλλακτικού βουλεύματος ή αμετάκλητης αθωωτικής απόφασης, αίρεται αναδρομικά η κατά τα ανωτέρω αναστολή και καταβάλλονται άτοκα στον δικαιούχο τα παρακρατηθέντα ποσά.

3. Σε εφαρμογή της, κατά την παράγραφο 1, απόφασης της Βουλής περί αναστολής κάθε είδους κρατικής χρηματοδότησης και οικονομικής ενίσχυσης, καθώς και στην περίπτωση της κατά την παράγραφο 2 άρσης αυτής, εκδίδεται κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δικαιοσύνης και Οικονομικών. Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου ενημερώνει σχετικώς τους συναρμόδιους Υπουργούς.

Άρθρο 7

Τρόποι και περιορισμοί χρηματοδότησης υποψηφίων ή/και αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

1. Η χρηματοδότηση γίνεται με ονομαστικές καταθέσεις στον τραπεζικό λογαριασμό της παραγράφου 1 του άρθρου 4 που διαθέτει κάθε υποψήφιος ή/και αιρετός αντιπρόσωπος της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η χρηματοδότηση μπορεί να πραγματοποιηθεί και με όποια άλλη μέθοδο επιτρέπει τη σύνδεση του προσφερόμενου ποσού με κάποιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο μπορεί να ταυτοποιηθεί.

2. Για κάθε ιδιωτική χρηματοδότηση που εισπράττεται από τον ανωτέρω υποψήφιο ή/και αιρετό χωρίς τραπεζική κατάθεση στο λογαριασμό της παραγράφου 1 του άρθρου 4, εκδίδεται υποχρεωτικά απόδειξη εισπραξής, στην οποία αναγράφεται το ονοματεπώνυμο και ο αριθμός φορολογικού μητρώου ή ο αριθμός δελτίου ταυτότητας του καταθέτοντος προσώπου. Κάθε ιδιωτική χρηματοδότηση στον ανωτέρω υποψήφιο ή/και αιρετό που υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ διενεργείται υποχρεωτικά μόνο μέσω του τραπεζικού λογαριασμού της παραγράφου 1 του άρθρου 4.

3. Κατάθεση στο λογαριασμό της παραγράφου 1 επιτρέπεται μόνο εφόσον υπάρξει προηγούμενη συναίνεση του κατά τα ανωτέρω υποψήφιο ή/και αιρετού και διενεργείται μόνο επώνυμα, με ευθύνη της τράπεζας ως προς τη διαπίστωση των στοιχείων ταυτότητας του καταθέτη.

4. Απαγορεύονται η χρηματοδότηση και κάθε είδους παροχές προς τους κατά τα ανωτέρω υποψηφίους ή/και αιρετούς από:

α. Φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια.

β. Νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

γ. Οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού.

δ. Φυσικά πρόσωπα, τα οποία είναι ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελληνίας ή τοπικής κυκλοφορίας ή είναι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών, καθώς και από συζύγους και κατιόντες αυτών.

Άρθρο 8

Όρια ιδιωτικής χρηματοδότησης

1. Η ιδιωτική χρηματοδότηση πολιτικού κόμματος ή συνασπισμού, από το ίδιο πρόσωπο, κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικά το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ.

2. Η ιδιωτική χρηματοδότηση υποψηφίου ή/και αιρετού αντιπροσώπου της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από το ίδιο πρόσωπο, κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικά το ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ.

3. Σε περίπτωση χρηματοδότησης κατά παράβαση της παραγράφου 1 ή/και 2 ο χρηματοδότης τιμωρείται με ποινή φυλάκισης έως ένα (1) έτος και χρηματική ποινή.

4. Ιδιωτική χρηματοδότηση που υπερβαίνει ανά έτος τα όρια χρηματοδότησης της παραγράφου 1 ή/και 2, πρέπει να επιστραφεί στον χρηματοδότη το συντομότερο δυνατόν. Αν η επιστροφή της ιδιωτικής χρηματοδότησης αποδεικνύεται αδύνατη, το ποσό πρέπει να κατατίθεται αμελλητί από τον δικαιούχο χρηματοδότησης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων στο τέλος του έτους.

5. Στον υπολογισμό του ανώτατου ορίου της παραγράφου 1 δεν συμπεριλαμβάνονται τα ποσά της αποζημίωσης βουλευτών και ευρωβουλευτών και των συντάξεων βουλευτών και ευρωβουλευτών που διατίθενται στα κόμματα ή σε συνασπισμούς κομμάτων.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΝΩΤΑΤΟ ΎψΟΣ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

Άρθρο 9

Ανώτατο ύψος των εκλογικών δαπανών των πολιτικών κομμάτων

Το ανώτατο ύψος των εκλογικών δαπανών πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών, που συμμετέχουν σε γενικές βουλευτικές εκλογές ή σε εκλογές για την ανάδειξη αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις οποίες συνυπολογίζεται και η αξία των αποτιμώμενων παροχών και διευκολύνσεων, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει σε ποσό το είκοσι τοις εκατό (20%) της τελευταίας κάθε φορά καταβληθείσας σε όλα τα κόμματα τακτικής χρηματοδότησης.

Άρθρο 10

Ανώτατο όριο των εκλογικών δαπανών των υποψηφίων βουλευτών και μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

1. Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή στις εκλογές, στις οποίες συνυπολογίζεται και η αξία των αποτιμώμενων παροχών και διευκολύνσεων, καθορίζεται με βάση τον αριθμό των

εδρών της εκλογικής περιφέρειας στην οποία θέτει υποψηφιότητα. Για τον καθορισμό του, πολλαπλασιάζεται το ποσό των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ επί συντελεστή για κάθε εκλογική περιφέρεια, ως εξής:

α) Για την πρώτη έδρα κάθε περιφέρειας ο συντελεστής ορίζεται σε μία (1) μονάδα.

β) Για τη δεύτερη και μέχρι και την έβδομη έδρα κάθε περιφέρειας ο ανωτέρω συντελεστής αυξάνεται κατά πέντε δέκατα (0,5) ανά έδρα.

γ) Για την όγδοη έδρα κάθε εκλογικής περιφέρειας και επεξής ο συντελεστής αυξάνεται κατά ένα δέκατο (0,1) ανά έδρα.

Για τις εκλογικές περιφέρειες Κυκλάδων και Δωδεκανήσου ο κατά τα ανωτέρω οριζόμενος συντελεστής αυξάνεται κατά πέντε δέκατα (0,5).

2. Το ανώτατο όριο επιτρεπόμενων εκλογικών δαπανών, που προκύπτει με βάση τους υπολογισμούς της παραγράφου 1, προσδιορίζεται για κάθε εκλογική περιφέρεια με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται εντός πέντε (5) ημερών από την προκήρυξη των εκλογών και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Οι συντελεστές της παραγράφου 1 μπορούν να αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση της Διακομματικής Επιτροπής Εκλογών και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

4. Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή Επικρατείας στις βουλευτικές εκλογές καθορίζεται στο ύψος που ισχύει κάθε φορά για τους υποψήφιους βουλευτές της Α' Εκλογικής Περιφέρειας Αθηνών, ενώ το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο στις εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθορίζεται στο ύψος που ισχύει κάθε φορά για τους υποψήφιους βουλευτές στη μεγαλύτερη εκλογική περιφέρεια της χώρας.

5. Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για καταχωρήσεις διαφημιστικών μηνυμάτων στον τύπο για κάθε υποψήφιο βουλευτή καθορίζεται στο είκοσι τοις εκατό (20%) του ανώτατου επιτρεπόμενου ύψους εκλογικών δαπανών, όπως ορίζεται στο παρόν άρθρο.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ, ΤΩΝ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΩΝ
ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ Η'/ΚΑΙ
ΑΙΡΕΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Άρθρο 11

Διαχείριση των οικονομικών

1. Η διαχείριση των οικονομικών του πολιτικού κόμματος ή του συνασπισμού ανήκει στα όργανα που προβλέπονται από το καταστατικό του κόμματος ή του συνασπισμού. Τα όργανα αυτά και τα μέλη τους γνωστοποιούνται στον πρόεδρο της Επιτροπής Ελέγχου έως τις 31 Ιανουαρίου κάθε έτους. Οποιαδήποτε μεταβολή

κατά τη διάρκεια του έτους γνωστοποιείται αμέσως στην Επιτροπή.

2. Οι υποψήφιοι ή/και αιρετοί αντιπρόσωποι της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι οι ίδιοι υπεύθυνοι για τη διαχείριση των οικονομικών τους.

Άρθρο 12

1. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων τηρούν στην έδρα τους λογιστικά βιβλία Γ' κατηγορίας, στα οποία καταχωρούνται και μηχανογραφούνται πλήρως και υποχρεωτικά, κατά κατηγορίες και ξεχωριστά για κάθε έτος, όλα τα έσοδα και οι δαπάνες τους. Επίσης, καταχωρούνται χωριστά τα ποσά που συγκεντρώθηκαν από αυτούς κατά τον εκλογικό αγώνα και οι εκλογικές δαπάνες. Στο βιβλίο που τηρείται από συνασπισμό καταχωρούνται και τα έσοδα και οι δαπάνες των κομμάτων που τον συγκροτούν.

2. Τα λογιστικά αυτά βιβλία, ελέγχονται ετησίως από την Επιτροπή Ελέγχου, με βάση τους ετήσιους ισολογισμούς και απολογισμούς που τα κόμματα, οι συνασπισμοί και οι εκλογικοί συνδυασμοί της γνωστοποιούν κάθε χρόνο υποχρεωτικά με δική τους ευθύνη.

3. Στο βιβλίο καταχωρούνται το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο και ο αριθμός φορολογικού μητρώου ή του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας όποιου χρηματοδοτεί καθ' οποιοδήποτε τρόπο κόμμα και συνασπισμό κομμάτων.

4. Κάθε πολιτικό κόμμα και συνασπισμός τηρεί υποχρεωτικά στην έδρα του αναλυτικό αρχείο με τα στελέχη των παραστατικών, συμπεριλαμβανομένων και των κουπονιών και των αποδείξεων που αντιστοιχούν σε κάθε έσοδο και δαπάνη του.

5. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων, που λαμβάνουν τακτική κρατική χρηματοδότηση, δημοσιεύουν καθ' έτος ισολογισμό σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα. Ο ισολογισμός δημοσιεύεται το πρώτο δίμηνο κάθε έτους στην επίσημη ιστοσελίδα που υποχρεούνται να τηρούν στο διαδίκτυο.

6. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων, που λαμβάνουν τακτική κρατική χρηματοδότηση, υποχρεούνται να συντάσσουν και να δημοσιεύουν στην ιστοσελίδα τους ειδική έκθεση εκλογικών εσόδων και δαπανών αναφορικά με την περίοδο ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων, η οποία δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα που τηρούν στο διαδίκτυο, το αργότερο εντός τριών (3) μηνών από τη διενέργεια των εθνικών εκλογών ή των εκλογών για την ανάδειξη αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

7. Τα κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων έχουν υποχρέωση να τηρούν τα λογιστικά και φορολογικά τους αρχεία για χρονικό διάστημα δέκα (10) ετών.

Άρθρο 13

Υποχρεώσεις ελεγχόμενων προσώπων

Τα ελεγχόμενα πρόσωπα, όπως περιγράφονται στο στοιχείο ιδ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 οφείλουν, όπως καταθέτουν στην Επιτροπή Ελέγχου:

α) Όσον αφορά τα υπό στοιχείο ιδ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 ελεγχόμενα πρόσωπα, ισολογισμούς

και απολογισμούς, όπως αυτοί προκύπτουν από τα λογιστικά βιβλία που τηρούν κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 12 το πρώτο δίμηνο κάθε έτους, καθώς και ειδική έκθεση εκλογικών εσόδων και δαπανών αναφορικά με την περίοδο ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων, το αργότερο εντός τριών (3) μηνών από τη διενέργεια των εθνικών εκλογών ή των εκλογών για την ανάδειξη αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ο τρόπος σύνταξης και τα ειδικότερα στοιχεία, που περιλαμβάνονται στην ειδική έκθεση εκλογικών εσόδων και δαπανών, καθορίζονται με απόφαση του Προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου.

β) Όσον αφορά τα υπό στοιχείο ιδβ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 ελεγχόμενα πρόσωπα, αναλυτικές καταστάσεις, παραστατικά και αποδείξεις εσόδων και εξόδων, καθώς και κάθε άλλο έγγραφο αποδεικτικό της χρηματοδότησής τους και της διαχείρισης των οικονομικών τους στοιχείων για την περίοδο ελέγχου των προεκλογικών δαπανών και εσόδων, το αργότερο εντός τριών (3) μηνών από την πραγματοποίηση των εκλογών. Τα ανωτέρω παραστατικά καταθέτουν οι υποψήφιοι αντιπρόσωποι της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που εξελέγησαν, καθώς και οι αναπληρωματικοί των συνδυασμών των κομμάτων ή συνασπισμών κομμάτων, με τις εξής διακρίσεις:

αα) Ο πρώτος αναπληρωματικός για τις εκλογικές περιφέρειες στις οποίες εκλέγονται ένας (1) έως και πέντε (5) βουλευτές.

ββ) Οι δύο πρώτοι αναπληρωματικοί για τις εκλογικές περιφέρειες στις οποίες εκλέγονται από έξι (6) έως και δέκα (10) βουλευτές.

γγ) Οι τρεις πρώτοι αναπληρωματικοί για τις εκλογικές περιφέρειες στις οποίες εκλέγονται από έντεκα (11) έως και δεκαπέντε (15) βουλευτές.

δδ) Οι τέσσερις πρώτοι αναπληρωματικοί για τις εκλογικές περιφέρειες στις οποίες εκλέγονται δεκαέξι (16) και περισσότεροι βουλευτές.

Σε περίπτωση ανάδειξης στο βουλευτικό αξίωμα, αναπληρωματικού, καθ' υπέρβαση των ανωτέρω διακρίσεων, ο βουλευτής που αναδείχτηκε υποχρεούται να υποβάλει την αναλυτική κατάσταση του πρώτου εδαφίου της παρούσας περίπτωσης, στην Επιτροπή του άρθρου 19 εντός τριάντα (30) ημερών από την ορκωμοσία του.

γ) Όσον αφορά τα υπό στοιχείο ιδγ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 ελεγχόμενα πρόσωπα, αναλυτικές καταστάσεις, παραστατικά και αποδείξεις εσόδων και εξόδων, καθώς και κάθε άλλο έγγραφο αποδεικτικό της χρηματοδότησής τους και της διαχείρισης των οικονομικών τους στοιχείων κάθε έτος για όλη τη διάρκεια της ηγετίας τους.

δ) Όσον αφορά τα υπό στοιχείο ιδε' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 ελεγχόμενα πρόσωπα, το πλήρες και αναλυτικό περιεχόμενο, καθώς και την οικονομική αποτίμηση των εκατέρωθεν συναλλαγών που έχουν πραγματοποιήσει με τους δικαιούχους χρηματοδότησης για την περίοδο ελέγχου των προεκλογικών δαπανών και εσόδων, εντός τριών (3) μηνών από την πραγματοποίηση των εκλογών.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΟΜΜΑΤΩΝ
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ
ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ - ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ

Άρθρο 14

Χώροι υπαίθριας προβολής
πολιτικών μηνυμάτων

1. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης α' βαθμού καθορίζουν με απόφασή τους, που εκδίδεται μέσα σε ένα (1) μήνα από τον, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 3 του ν. 2946/2001 (Α' 224), καθορισμό χώρων για υπαίθρια διαφήμιση, ειδικότερους χώρους για την προβολή μηνυμάτων από τα πολιτικά κόμματα, τις μαθητικές, φοιτητικές, συνδικαλιστικές και συνεταιριστικές οργανώσεις, καθώς και τις ενώσεις προσώπων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς, και σε ποσοστό που δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το δέκα τοις εκατό (10%) της συνολικής επιφάνειας των χώρων που έχουν καθορισθεί, νομίμως, για προβολή υπαίθριας διαφήμισης στον οικείο Ο.Τ.Α.. Με όμοια απόφαση του δημοτικού συμβουλίου καθορίζεται η διαδικασία και οι προϋποθέσεις χρήσεως των ανωτέρω χώρων.

2. Η διάθεση των χώρων της παραγράφου 1 γίνεται αναλογικά και επί ίσοις όροις, για τη χρήση τους δεν απαιτείται άδεια από οποιαδήποτε αρχή και δεν καταβάλλεται στον οικείο Ο.Τ.Α. τέλος διαφήμισης ή αποζημίωση χρήσης.

3. Κατά την περίοδο βουλευτικών, εκλογών α' και β' βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης, ευρωεκλογών ή δημοψηφίσματος, τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια υποχρεούνται, μέσα σε προθεσμία τεσσάρων (4) ημερών από την προκήρυξη των βουλευτικών εκλογών ή του δημοψηφίσματος ή εκλογών α' και β' βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης, να διαθέτουν με απόφασή τους στα κόμματα, στους συνασπισμούς και συνδυασμούς υποψηφίων για την προεκλογική προβολή τους, όλους τους χώρους που καθορίστηκαν, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 3 του ν. 2946/2001 (Α' 224), όπως ισχύει, για την προβολή υπαίθριας διαφήμισης στον οικείο Ο.Τ.Α.. Στην περίπτωση αυτή αναστέλλεται η ισχύς των συμβάσεων μίσθωσης των χώρων αυτών και μειώνεται ανάλογα το μίσθωμα.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που εκδίδεται κάθε δύο (2) χρόνια και μέσα στο μήνα Ιανουάριο, καθορίζεται ο τρόπος χρήσης των χώρων αυτών και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

Εντός οκτώ (8) ημερών από τη διεξαγωγή των εκλογών τα κόμματα, οι συνασπισμοί και οι συνδυασμοί υποχρεούνται, με δαπάνη τους, να αποκαταστήσουν τα πράγματα στην προηγούμενη κατάσταση.

4. Αν το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο δεν διαθέσει, μέσα στην προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου, τους ανωτέρω χώρους, αυτοί διατίθενται με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, που εκδίδεται υποχρεωτικώς εντός τριών ημερών από την πάροδο των ανωτέρω προθεσμιών και επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 118 του π.δ. 26/2012 (Α' 57).

5. Η διάθεση των χώρων της παραγράφου 3 γίνεται αναλογικά και επί ίσοις όροις. Σε περίπτωση προηγούμενης γραπτής συμφωνίας πολιτικών κομμάτων, που συγκροτούν, σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής, κοινοβουλευτική ομάδα, ή των συνδυασμών υποψηφίων για τις εκλογές α' και β' βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης, αυτή είναι υποχρεωτική για τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια και τον Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Για τη χρήση των ανωτέρω χώρων δεν απαιτείται άδεια και δεν καταβάλλεται στον οικείο Ο.Τ.Α. τέλος διαφήμισης ή αποζημίωση χρήσης.

Άρθρο 15

Προβολή προεκλογικών μηνυμάτων των κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα

1. α. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί ελεύθερης λήψης, καθώς και οι φορείς παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, κάθε μορφής, υποχρεούνται να μεταδίδουν μηνύματα κομμάτων και συνασπισμών σε διάρκεια που καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του αρμόδιου για την εποπτεία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης Υπουργού, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης και γνώμη της Διακομματικής Επιτροπής Εκλογών και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με όμοια απόφαση, ο κατά τα ανωτέρω οριζόμενος χρόνος κατανέμεται μεταξύ των κομμάτων και των συνασπισμών με βάση την αρχή της αναλογικής ισότητας και την εξασφάλιση της μετάδοσης των θέσεων και του προγράμματος των κομμάτων και των συνασπισμών.

β. Η ανωτέρω μετάδοση διενεργείται δωρεάν και απαλλάσσεται από κάθε τέλος.

2. Με την υπουργική απόφαση της παραγράφου 1, κατά την αυτή διαδικασία και με κριτήριο την αναλογική ισότητα, καθορίζεται ο χρόνος που διατίθεται στα δελτία ειδήσεων των κρατικών και ιδιωτικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών για την παρουσίαση της προεκλογικής δραστηριότητας των κομμάτων και των συνασπισμών των κομμάτων.

3. Κανένα μήνυμα δεν επιτρέπεται να μεταδίδεται την προηγούμενη, καθώς και την ημέρα διεξαγωγής των εκλογών.

4. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης συμμετέχουν με δικαίωμα ψήφου και εκπρόσωποι των κομμάτων ή συνασπισμού κομμάτων, τα οποία έχουν πλήρεις συνδυασμούς υποψηφίων στα τρία τέταρτα (3/4) των εκλογικών περιφερειών της χώρας.

Άρθρο 16

Αποκλεισμός κομμάτων με πρόσωπα καταδικασθέντα σε επιτελική θέση από ραδιοτηλεοπτική προβολή κατά την προεκλογική περίοδο και από χώρους υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων

Εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής των άρθρων 14 και 15 πολιτικά κόμματα ή συνασπισμοί κομμάτων των

οποίων ο πρόεδρος, ο γενικός γραμματέας, μέλος διοικούσας επιτροπής ή ο νόμιμος εκπρόσωπος έχει καταδικασθεί: α) σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή β) σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή γ) σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα. Το παρόν άρθρο ισχύει για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Το χρονικό διάστημα εφαρμογής του υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας της οριστικής καταδικαστικής απόφασης. Η έκτιση ή μη της ποινής ή η παραγραφή αυτής δεν ασκεί επιρροή στον υπολογισμό του ανωτέρω χρονικού διαστήματος.

Άρθρο 17

Απαγορεύσεις για τα κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου

1. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου απαγορεύεται στα κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων:

α. Η ανάρτηση ή επικόλληση αεροπανών, πανών, αφισών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής, εκτός των χώρων της παραγράφου 3 του άρθρου 14.

β. Η μετάδοση από δημόσιους και ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης, καθώς και από φορείς παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, διαφημιστικών μηνυμάτων και μηνυμάτων κοινωνικού περιεχομένου του άρθρου 3 του ν. 2328/1995 (Α' 159), τα οποία προβάλλουν με οποιονδήποτε τρόπο πολιτικά κόμματα ή συνασπισμούς πολιτικών κομμάτων, με εξαίρεση τη μετάδοση τέτοιων διαφημιστικών μηνυμάτων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο άρθρο.

γ. Η χορήγηση εισιτηρίων μετακίνησης ετεροδημοτών και η ναύλωση μεταφορικών μέσων.

δ. Η τιμολόγηση των εξόδων και η παροχή ποσοστού έκπτωσης από τις επιχειρήσεις τύπου, να είναι διαφοροποιημένη μεταξύ των κομμάτων και των συνασπισμών.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Προστασίας του Πολίτη καθορίζονται οι ώρες λειτουργίας και η κλίμακα έντασης των μεγαφωνικών εγκαταστάσεων των εκλογικών κέντρων, των γραφείων και των οχημάτων των κομμάτων, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια. Τις ώρες της κοινής ησυχίας απαγορεύεται η χρήση των παραπάνω εγκαταστάσεων. Επίσης, απαγορεύεται η χρήση τους, εφόσον γειτνιάζουν με νοσηλευτικά ιδρύματα και σχολεία.

Άρθρο 18

Απαγορεύσεις για τους υποψήφιους βουλευτές και τα υποψήφια μέλη του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου κατά την προεκλογική περίοδο

1. Κατά την προεκλογική περίοδο απαγορεύεται στους υποψήφιους βουλευτές και τα υποψήφια μέλη του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου:

α. Η ανάρτηση ή επικόλληση σε εξωτερικούς, δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους, καθώς και σε κάθε μορφής αυτοκινούμενα μέσα, αεροπανών, πανών, γιγαντοαφισών,

αφισών, φωτογραφιών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής, η εγκατάσταση πρόσκαιρων κατασκευών οποιασδήποτε μορφής για την προσωπική τους προβολή, καθώς και η χρήση χρωστικών ουσιών και η αναγραφή συνθημάτων σε οποιονδήποτε εξωτερικό χώρο.

Οι δήμαρχοι και οι πρόεδροι κοινοτήτων υποχρεούνται για την άμεση καθαίρεση των αεροπλάνων και πανών, την αποκόλληση των γιγαντοαφισών, αφισών, φωτογραφιών κ.λπ., την αποσυναρμολόγηση των πρόσκαιρων κατασκευών και τον καθαρισμό από χρωστικές ουσίες των εξωτερικών χώρων. Παράβαση της ανωτέρω υποχρέωσης, εφόσον έχει προηγηθεί σχετική έγγραφη ενημέρωση από την Επιτροπή Ελέγχου της περίπτωσης ιε' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 επισύρει την κύρωση της παραγράφου 2 του άρθρου 25.

β. Η διακίνηση κάθε μορφής ένθετων φυλλαδίων μέσω του τύπου.

γ. Η προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων μέσω των δημόσιων και ιδιωτικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών ελεύθερης λήψης ή των φορέων παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών.

Απαγορεύεται, επίσης, από δημόσιους και ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης, καθώς και από φορείς παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, η μετάδοση κάθε είδους εκπομπών, οι οποίες παρουσιάζονται, αμέσως ή εμμέσως, από υποψήφιους βουλευτές.

δ. Η διακίνηση προεκλογικού υλικού από υποψήφιους βουλευτές μέσω του Δημοσίου, των ν.π.δ.δ. και των κρατικών ν.π.ι.δ..

εα. Η λειτουργία εκλογικών κέντρων από υποψήφιους ή από τρίτους για χάρη των υποψηφίων.

εβ. Δεν περιλαμβάνονται στην έννοια του εκλογικού κέντρου τα πολιτικά γραφεία των υποψηφίων βουλευτών, εφόσον δεν είναι εγκατεστημένα σε ισόγειους χώρους. Εξαιρούνται της απαγόρευσης εγκατάστασης, σε ισόγειους χώρους, πολιτικά γραφεία βουλευτών, τα οποία λειτουργούν, συνεχώς από την 31η Δεκεμβρίου 2000 μέχρι και την ημερομηνία διενέργειας των εκλογών.

εγ. Για τους υποψηφίους βουλευτές, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, ο επιτρεπόμενος αριθμός χρήσης πολιτικών γραφείων, ανεξαρτήτως του τόπου εγκατάστασής της, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία (3).

εδ. Για τα πολιτικά γραφεία ισχύουν οι σχετικοί περιορισμοί της περίπτωσης α' της παρούσας παραγράφου, καθώς και απαγόρευση χρήσης μεγαφωνικών εγκαταστάσεων, με εξαίρεση την ύπαρξη πινακίδας με τα αναγκαία προσδιοριστικά στοιχεία του υποψηφίου βουλευτή.

εε. Η παραχώρηση της χρήσης ή η μίσθωση υπαίθριων ή στεγαζόμενων χώρων, από και προς τρίτους, για τη λειτουργία εκλογικών κέντρων και εντευκτηρίων, κάθε μορφής, σε σχέση με την προβολή υποψηφιότητας βουλευτή, συνιστά ποινικό αδίκημα για τους κύριους των ακινήτων, τους εκμισθωτές και τους μισθωτές τούτων, το οποίο τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον ενός (1) έτους.

στ. Η τιμολόγηση των εξόδων και η παροχή ποσοστού έκπτωσης από της επιχειρήσεις τύπου, να είναι διαφοροποιημένη μεταξύ των υποψηφίων.

2. Οι εμφανίσεις υποψήφιων βουλευτών σε πάσης φύσεως εκπομπές δημόσιων ή ιδιωτικών ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών σταθμών ελεύθερης λήψης, καθώς και σε φορείς παροχής κάθε μορφής συνδρομητικών τηλεοπτικών υπηρεσιών, υπό οποιαδήποτε μορφή, επιτρέπεται ως εξής:

α. Σε κάθε ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό εθνικής εμβέλειας, επιτρέπεται η εμφάνιση του υποψηφίου βουλευτή, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, μόνο μία (1) φορά. Αντιστοίχως για κάθε υποψήφιο μέλος στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, είναι επιτρεπτές μέχρι δύο (2) εμφανίσεις.

β. Σε κάθε ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό τοπικής ή περιφερειακής εμβέλειας, επιτρέπεται η εμφάνιση του υποψηφίου βουλευτή, κατά τη διάρκεια της πιο πάνω περιόδου, μέχρι δύο (2) φορές. Για τον υποψήφιο στις εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, είναι επιτρεπτές κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου μέχρι τρεις (3) εμφανίσεις σε κάθε ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό τοπικής ή περιφερειακής εμβέλειας, που εδρεύει στα διοικητικά όρια καθεμιάς από τις δεκατρείς Περιφέρειες της χώρας.

γ. Ως εμφανίσεις κατά την έννοια της παρούσας παραγράφου θεωρούνται οι προσωπικές συνεντεύξεις των υποψηφίων, η συμμετοχή τους σε οργανωμένες συζητήσεις, περιλαμβανομένων και εκείνων που αφορούν τα δελτία ειδήσεων, καθώς και η κάλυψη, κατόπιν αιτήματος του υποψηφίου βουλευτή και υποψηφίου μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της προεκλογικής του δραστηριότητας.

3. Από τους περιορισμούς της προηγούμενης παραγράφου εξαιρούνται οι Πρόεδροι ή Αρχηγοί κομμάτων και οι υποψήφιοι βουλευτές επικρατείας.

4. Για τους παραβάτες των ανωτέρω διατάξεων επιβάλλονται οι αντίστοιχες κυρώσεις, όπως αυτές ειδικότερα καθορίζονται στο άρθρο 22 του παρόντος.

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ, ΤΩΝ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ Η'/ΚΑΙ ΑΙΡΕΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΩΣΩΠΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Άρθρο 19

Η Επιτροπή Ελέγχου και οι αρμοδιότητές της

1. Ο έλεγχος των υπό στοιχείο ιδ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 προσώπων, καθώς και η τήρηση των κάθε μορφής υποχρεώσεων που απορρέουν από το παρόν, ανατίθεται στην Επιτροπή Ελέγχου του στοιχείου ιε' της παραγράφου 1 του άρθρου 1, η οποία ενεργεί, ως ειδικό όργανο, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 29 του Συντάγματος.

2. Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Ελέγχου είναι οι ακόλουθες:

α) Στην Επιτροπή Ελέγχου διαβιβάζονται οι καταγγελίες που αφορούν πιθανές παραβάσεις του παρόντος, τις οποίες εξετάζει κατ' αποκλειστικότητα και αποφαίνεται αιτιολογημένα επ' αυτών.

β) Η Επιτροπή Ελέγχου ρυθμίζει με πράξεις του Προέδρου της κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος ως προς τα ελεγχόμενα πρόσωπα του υπό στοιχείο ιδ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1.

γ) Η Επιτροπή Ελέγχου έχει σε θέματα ελέγχου των οικονομικών των υπό στοιχείο ιδ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 προσώπων, την αρμοδιότητα της παραγράφου 4 του άρθρου 3B του ν. 3213/2003 (Α' 309), όπως ισχύει.

δ) Η Επιτροπή Ελέγχου εισηγείται ή/και γνωμοδοτεί για την έκδοση κανονιστικών πράξεων που αφορούν στο παρόν.

ε) Στο τέλος κάθε έτους η Επιτροπή Ελέγχου υποβάλλει έκθεση των πεπραγμένων της στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής και στους Υπουργούς Οικονομικών και Εσωτερικών.

στ) Η Επιτροπή Ελέγχου έχει, προς διαπίστωση των παραβάσεων του παρόντος, την εξουσία να ελέγχει πλήρως τα πάσης φύσεως βιβλία, δηλώσεις, έγγραφα και λοιπά στοιχεία που της προσκομίζουν τα ελεγχόμενα πρόσωπα και οι υπόχρεοι, δύναται να λαμβάνει ένορκες ή ανωμοτί, κατά την κρίση της, καταθέσεις, στις περιπτώσεις που προβλέπεται επιβολή διοικητικών κυρώσεων, με την επιφύλαξη του άρθρου 212 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο θεωρείται αναγκαίο για τον έλεγχο της εφαρμογής του παρόντος. Η Επιτροπή Ελέγχου μπορεί να ορίσει προθεσμία στα ελεγχόμενα πρόσωπα για παροχή διευκρινίσεων ή συμπλήρωση των στοιχείων που καταθέτουν ως προς τη χρηματοδότηση, την οικονομική διαχείριση και την προέλευση των πάσης φύσεως πόρων που τελούν άμεσα ή έμμεσα υπό τον έλεγχό τους. Το έργο της Επιτροπής Ελέγχου επικουρείται από έναν Εισαγγελέα Πρωτοδικών ειδικών αρμοδιοτήτων και αποκλειστικής ενασχόλησης με τις υποθέσεις του παρόντος, ο οποίος θα παρέχει στην Επιτροπή κάθε αναγκαία συνδρομή, κατά την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων της, ο οποίος διορίζεται με απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου μετά από πρόταση του Προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου. Η θητεία του είναι τριετής και μπορεί να ανανεώνεται για μια ακόμα φορά.

ζ) Η εξέταση των οικονομικών των υποψηφίων αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατά την περίοδο ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων, ολοκληρώνεται εντός πέντε (5) μηνών από την υποβολή στην Επιτροπή Ελέγχου των στοιχείων, τα οποία προβλέπονται στο στοιχείο β' της παραγράφου 1 του άρθρου 13 του παρόντος.

η) Καταγράφει πλήρως και αποτιμά χρηματικά τις εισφορές σε είδος που έλαβαν χώρα, κατά τη διάρκεια της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών και εσόδων, στους δικαιούχους χρηματοδότησης, σύμφωνα με την αγοραία τιμή.

θ) Αναφέρει ρητά τις πιθανολογούμενες παραβάσεις του παρόντος σε ετήσια έκθεση που εκδίδει.

ι) Εκδίδει αιτιολογημένα πορίσματα για τους ελέγχους που διενεργεί, όπου καταγράφει και τη γνώμη της μειοψηφίας.

ια) Σε περίπτωση τέλεσης ποινικών αδικημάτων διαβιβάζει, χωρίς καθυστέρηση, τα πορίσματα με τα οποία διαπιστώθηκαν αυτά στον κατά τόπο αρμόδιο Εισαγγελέα.

ιβ) Εξετάζει αν τα ποσά της χρηματοδότησης προς τα ελεγχόμενα πρόσωπα υπό τα στοιχεία ιδα' έως ιδγ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1, διατέθηκαν για τις προβλεπόμενες από το νόμο δραστηριότητες και σε αρνητική περίπτωση επιβάλλει στα ελεγχόμενα πρόσωπα πρόστιμο ισόποσο με το διπλάσιο του παρανόμως διατεθέντος ποσού, εκτός εάν υπάρχει ειδικότερη διάταξη στο παρόν.

ιγ) Τηρεί και διαχειρίζεται:

αα) Ηλεκτρονική εφαρμογή για την υποβολή εγγράφων που αφορούν σε γνωστοποιήσεις και λοιπές υποχρεώσεις των ελεγχόμενων προσώπων, όπως αυτές προβλέπονται στο άρθρο 13 του παρόντος. Τα δεδομένα που τηρούνται στην ηλεκτρονική εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου και η επεξεργασία τους, ο τρόπος διαπίστευσης και πρόσβασης των χρηστών σε αυτή, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη συγκεκριμένη ηλεκτρονική εφαρμογή καθορίζονται με απόφαση του Προέδρου της Επιτροπής, μετά από εισήγησή της, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι κατάλογοι των ελεγχόμενων προσώπων κατά κατηγορία αποστέλλονται από τις κατά περίπτωση αρμόδιες, για την ανακήρυξη των υποψηφίων και των επιτυχόντων, αρχές, αυθημερόν μετά την οριστικοποίησή τους, για την εισαγωγή των αντίστοιχων στοιχείων στην ηλεκτρονική εφαρμογή.

αβ) Επίσημη ιστοσελίδα στο διαδίκτυο, στην οποία η πρόσβαση για ενημέρωση είναι ελεύθερη και στην οποία δημοσιοποιεί:

ι) Την κοινοποιηθείσα από το Υπουργείο Εσωτερικών κρατική χρηματοδότηση που λαμβάνει κάθε δικαιούχος αυτής.

ii) Κατάλογο στον οποίο αναφέρονται όλα τα δάνεια που έχει λάβει από όλα τα πιστωτικά ιδρύματα κάθε πολιτικό κόμμα ή/και συνασπισμός κομμάτων, καθώς και αντίγραφο του κειμένου της κάθε συμφωνίας δανείου μεταξύ κόμματος ή/και συνασπισμού κομμάτων αφενός και του πιστωτικού ιδρύματος αφετέρου.

iii) Τα πλήρη στοιχεία κάθε φυσικού προσώπου που χρηματοδοτεί τους υπό στοιχείο εβ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δικαιούχους χρηματοδότησης, εφόσον η χρηματοδότηση υπερβαίνει το ποσό των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ κατ' έτος, καθώς και τα ακριβή στοιχεία του χρηματοδοτούμενου και το ακριβές ποσό αυτής.

iv) Τα πλήρη στοιχεία κάθε χρηματοδότη προς τους υπό στοιχείο εα' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δικαιούχους χρηματοδότησης, εφόσον η χρηματοδότηση υπερβαίνει το ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ κατ' έτος, καθώς και τα ακριβή στοιχεία του χρηματοδοτούμενου και το ακριβές ποσό αυτής.

v) Τους ισολογισμούς και απολογισμούς των πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών, όπως αυτοί προκύπτουν από τα λογιστικά βιβλία που τηρούν, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 12 και τις συνταχθείσες ετήσιες εκθέσεις της με τα αποτελέσματα του ελέγχου των βιβλίων αυτών.

vi) Τα αιτιολογημένα πορίσματα για τους ελέγχους που διενεργεί, περιλαμβανομένης και της γνώμης της μειοψηφίας.

vii) Τις προεκλογικές δαπάνες και τα έσοδα κάθε κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων και το συνολικό ποσό που διέθεσαν και εισέπραξαν όλα τα κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων κατά την περίοδο ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων.

viii) Κανονιστικά κείμενα, αποφάσεις, εκθέσεις, διαβουλεύσεις και πληροφορίες.

ιδ) Διαβιβάζει απευθείας στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 100 του Συντάγματος τους φακέλους με τις παραβάσεις για τις οποίες συντρέχει λόγος έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα κατά το άρθρο 24.

ιε) Για όσους εκ των ελεγχόμενων προσώπων και των υπόχρεων απαιτείται προηγούμενη απόφαση της Βουλής, σύμφωνα με το άρθρο 86 παράγραφοι 1 και 2 εδάφιο 1 του Συντάγματος, προκειμένου να εκκινήσει η προδικασία και να ασκηθεί ποινική δίωξη εις βάρος τους για αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, γνωμοδοτικό συμβούλιο συγκροτούμενο ετησίως και για το αντίστοιχο έτος, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 155 του Κανονισμού της Βουλής, είναι αρμόδιο να γνωμοδοτεί θετικά ή αποφατικά για την παραπομπή τους στο Δικαστήριο. Τη γνωμοδότηση αυτή διαβιβάζει αμελλητί στη Βουλή. Του δικαστικού συμβουλίου προεδρεύει ο αρχαιότερος από τους κληρωθέντες δικαστές.

ιστ) Η Επιτροπή Ελέγχου δημοσιοποιεί τα στοιχεία που εμπεριέχονται στις διατάξεις των στοιχείων ι' έως ν και vii έως viii, της υποπερίπτωσης αβ της περίπτωσης ιγ' της παρούσας παραγράφου το αργότερο εντός ενενήντα (90) ημερών από την παραλαβή τους. Τα στοιχεία που αναφέρονται στο στοιχείο νι της υποπερίπτωσης αβ της περίπτωσης ιγ' της παρούσας παραγράφου δημοσιεύονται αμέσως μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου. Τα ανωτέρω στοιχεία παραμένουν αναρτημένα στην ιστοσελίδα για χρονικό διάστημα δέκα (10) ετών. Η Επιτροπή Ελέγχου οφείλει να ενημερώνει σε τακτά χρονικά διαστήματα την επίσημη ιστοσελίδα της στο διαδίκτυο, καθιστώντας άμεσα προσβάσιμα στους πολίτες τα ανωτέρω στοιχεία. Σε περίπτωση που κόμμα ή συνασπισμός κομμάτων δεν υποβάλει τα προβλεπόμενα στην παρούσα παράγραφο στοιχεία, η Επιτροπή Ελέγχου δημοσιεύει την παράλειψη αυτή στην ιστοσελίδα της.

ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ -
ΕΚΠΤΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΑΞΙΩΜΑ

Άρθρο 20
Γενικές διατάξεις

1. Στα κόμματα, τους συνασπισμούς και τους υποψήφιους βουλευτές επιβάλλονται κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασης διατάξεων του παρόντος, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα επόμενα άρθρα.

2. α. Μετά τη σύνταξη της έκθεσης της Επιτροπής Ελέγχου και εφόσον με αυτή προτείνεται η διαβίβαση του φακέλου στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, κατ' άρθρο 24, ή η επιβολή κυρώσεων σε βάρος κομμάτων ή συνασπισμών, καθώς και υποψήφιων βουλευτών, αντίγραφο

της κοινοποιείται με δικαστικό επιμελητή στα αρμόδια όργανα του κόμματος, κατ' άρθρο 11, ή στους υποψήφιους βουλευτές.

β. Τα ανωτέρω όργανα ή οι υποψήφιοι βουλευτές, υποβάλλουν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της εκθέσεως, παρατηρήσεις για αντίκρουση του περιεχομένου της.

γ. Η Επιτροπή ελέγχου, αφού τις εξετάσει, υποβάλλει την τελική της έκθεση στον Πρόεδρο του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, εφόσον διαπιστώνεται παράβαση που μπορεί να οδηγήσει σε έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα ή στον Πρόεδρο της Βουλής, εφόσον προτείνεται επιβολή κυρώσεων.

3. Οι κυρώσεις σε βάρος κομμάτων, συνασπισμών κομμάτων και υποψήφιων βουλευτών επιβάλλονται με αιτιολογημένη απόφαση του Προέδρου της Βουλής, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση αυτή εκδίδεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την υποβολή της τελικής έκθεσης της Επιτροπής Ελέγχου και κοινοποιείται στον παραβάτη και στον Υπουργό Εσωτερικών.

4. Το πρόστιμο που επιβάλλεται σε κόμματα και συνασπισμούς εισπράττεται με παρακράτηση του ποσού από τη χρηματοδότηση του επόμενου έτους. Το πρόστιμο που επιβάλλεται στα λοιπά κόμματα και τους υποψήφιους βουλευτές εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.).

5. Τα ένδικα βοηθήματα που ασκούνται από τα κόμματα, τους συνασπισμούς και τους υποψήφιους βουλευτές κατά των αποφάσεων επιβολής προστίμου, που αφορούν κυρώσεις, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, εισάγουν διοικητικές διαφορές ουσίας, οι οποίες εκδικάζονται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό από το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Άρθρο 21

Κυρώσεις σε βάρος πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων

1. Για την υπέρβαση του ορίου της παραγράφου 1α του άρθρου 15 του παρόντος για τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση μηνυμάτων των κομμάτων και των συνασπισμών, επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το σαράντα τοις εκατό (40%) της τελευταίας, κάθε φορά, καταβληθείσας σε αυτά τακτικής χρηματοδότησης. Αν το κόμμα δεν λαμβάνει τακτική χρηματοδότηση, επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ.

2. Για τη μη εμπρόθεσμη δημοσίευση του ετήσιου ισολογισμού, καθώς και της ειδικής έκθεσης εκλογικών εσόδων και δαπανών κόμματος ή συνασπισμού επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το πέντε τοις εκατό (5%) της τελευταίας κάθε φορά καταβληθείσας, στο κόμμα ή το συνασπισμό, τακτικής ή, αντίστοιχα, εκλογικής χρηματοδότησης.

3. Για την ελλιπή ή αντικανονική τήρηση και ενημέρωση του βιβλίου εσόδων - δαπανών, του ισολογισμού ή της ειδικής έκθεσης εκλογικών εσόδων και δαπανών επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το δέκα τοις εκατό (10%) της τελευταίας κάθε φορά καταβληθείσας σε αυτό, τακτικής ή, αντίστοιχα, εκλογικής χρηματοδότησης.

4. Στα πολιτικά κόμματα και στους συνασπισμούς κομμάτων που διακινούν έσοδα ή δαπάνες κατά παράβαση των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 3 επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το πενήντα τοις εκατό (50%) της τελευταίας κάθε φορά καταβληθείσας σε αυτά τακτικής χρηματοδότησης. Αν το κόμμα ή ο συνασπισμός κομμάτων δεν λαμβάνει κρατική χρηματοδότηση, επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ. Ίδιες κυρώσεις επιβάλλονται σε πολιτικά κόμματα και σε συνασπισμούς κομμάτων που λαμβάνουν χρηματοδότηση ή κάθε είδους παροχή: α) κατά παράβαση των παραγράφων 1 ή 3 ή 4 του άρθρου 5 ή β) από φορείς ή πρόσωπα της παραγράφου 6 του άρθρου 5.

5. Για τα κόμματα και τους συνασπισμούς που λαμβάνουν μόνον εκλογική χρηματοδότηση από το Κράτος, το ύψος του προστίμου που προβλέπεται στις προηγούμενες παραγράφους υπολογίζεται με βάση τη χρηματοδότηση αυτή.

6. Για την υπέρβαση του επιτρεπόμενου ανώτατου ύψους εκλογικών δαπανών επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το διπλάσιο του ποσού της υπέρβασης. Αν η υπέρβαση είναι μεγαλύτερη από το πενήντα τοις εκατό (50%) του ανώτατου επιτρεπόμενου ύψους εκλογικών δαπανών, επιβάλλεται, εκτός από το πρόστιμο, και η στέρηση της τακτικής χρηματοδότησης του επόμενου έτους.

7. Στο πολιτικό κόμμα που δέχεται χρηματοδότηση, κατά παράβαση της παραγράφου 1 του άρθρου 8, επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το είκοσι τοις εκατό (20%) της τελευταίας κάθε φορά καταβληθείσας σε αυτό τακτικής χρηματοδότησης ή με πρόστιμο μέχρι εβδομήντα πέντε χιλιάδες (75.000) ευρώ, αν πρόκειται για κόμμα που δεν λαμβάνει κρατική χρηματοδότηση.

8. Για κάθε παράβαση της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 17 του παρόντος, επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι πέντε τοις εκατό (5%) της τελευταίας, κάθε φορά, καταβληθείσας προς το κόμμα ή τον συνασπισμό τακτικής χρηματοδότησης ή πρόστιμο μέχρι δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ, αν πρόκειται για κόμμα ή συνασπισμό που δεν λαμβάνει κρατική χρηματοδότηση.

9. Για κάθε παράβαση των περιπτώσεων β' και γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 17 του παρόντος, επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το δέκα τοις εκατό (10%) της τελευταίας, κάθε φορά, καταβληθείσας προς το κόμμα ή το συνασπισμό κρατικής χρηματοδότησης ή με πρόστιμο δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ αν πρόκειται για κόμμα ή συνασπισμό που δεν λαμβάνει κρατική χρηματοδότηση.

10. Πολιτικό κόμμα ή συνασπισμός κομμάτων που αρνείται να υπαχθεί μερικώς ή ολικώς και καθ' οποιονδήποτε τρόπο στον έλεγχο της Επιτροπής Ελέγχου, όπως αυτός προβλέπεται στο Έκτο Κεφάλαιο, δεν λαμβάνει κατ' αναλογία μερικώς ή ολικώς την κρατική χρηματοδότηση που δικαιούται. Η κύρωση αυτή διαπιστώνεται με απόφαση της Επιτροπής Ελέγχου και εφαρμόζεται από το επόμενο της διαπιστωμένης παράβασης οικονομικό έτος. Σε κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων που δεν λαμβάνει για οποιονδήποτε λόγο κρατική χρηματοδότηση, επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι διακόσιες χιλιάδες (200.000) ευρώ. Ίδιες κυρώσεις επιβάλλονται σε πολιτικό

κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων που συνάπτει σύμβαση κατά παράβαση των όρων του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 7 του άρθρου 5.

Άρθρο 22

Κυρώσεις σε βάρος υποψηφίων ή/και αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

1. Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης υποβολής ή ελλείψεως ή αντικανονικής σύνταξης της κατά την περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 13 αναλυτικής κατάστασης εκλογικών εσόδων και δαπανών, επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το δέκα τοις εκατό (10%) της ετήσιας βουλευτικής αποζημίωσης.

2. Σε υποψήφιο ή/και αιρετό αντιπρόσωπο της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που διακινεί έσοδα ή δαπάνες κατά παράβαση των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 4 ή της παραγράφου 1 του άρθρου 7 ή παραλείπει να τηρήσει τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 7 επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το πενήντα τοις εκατό (50%) της ετήσιας βουλευτικής αποζημίωσης. Η ίδια κύρωση επιβάλλεται και στον υποψήφιο ή/και αιρετό αντιπρόσωπο της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που δέχεται χρηματοδότηση ή άλλου είδους παροχή από φορείς ή πρόσωπα της παραγράφου 4 του άρθρου 7.

3. Στους υποψηφίους βουλευτές που δέχθηκαν χρηματοδότηση κατά παράβαση της παραγράφου 2 του άρθρου 8 επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το είκοσι τοις εκατό (20%) της ετήσιας βουλευτικής αποζημίωσης.

4. Σε περίπτωση παράβασης των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 18 του παρόντος, επιβάλλεται στον υποψήφιο βουλευτή πρόστιμο μέχρι του ύψους της ετήσιας βουλευτικής αποζημίωσης, ανάλογα με τη σοβαρότητα, τον αριθμό και τη συχνότητα των παραβάσεων, καθώς και την προκαλούμενη ρύπανση και προσβολή της αισθητικής.

5. Με την επιφύλαξη του επόμενου άρθρου, για την υπέρβαση του επιτρεπόμενου ανώτατου ύψους εκλογικών δαπανών, όπως ορίζεται στις παραγράφους 1 έως 4 του άρθρου 10 ή για την υπέρβαση του ανώτατου ορίου εκλογικών δαπανών για καταχώριση διαφημιστικών μηνυμάτων στον τύπο, όπως ορίζεται στην παράγραφο 5 του άρθρου 10, επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το δεκάπλάσιο της υπέρβασης.

6. Σε περίπτωση παράβασης της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 18 του παρόντος, επιβάλλεται, στον υποψήφιο βουλευτή, πρόστιμο μέχρι το διπλάσιο της ετήσιας βουλευτικής αποζημίωσης.

7. Σε περίπτωση παράβασης των περιπτώσεων εα', εγ' και εδ' της παραγράφου 1 του άρθρου 18 του παρόντος, σχετικά με τα πολιτικά γραφεία των υποψηφίων βουλευτών, επιβάλλεται, στους υποψηφίους βουλευτές, πρόστιμο μέχρι το ύψος της ετήσιας βουλευτικής αποζημίωσης.

8. Αιρετός αντιπρόσωπος που αρνείται να υπαχθεί ολικώς ή μερικώς και καθ' οποιονδήποτε τρόπο στον έλεγχο της Επιτροπής Ελέγχου, όπως αυτός προβλέπεται στο Έκτο Κεφάλαιο του παρόντος, δεν λαμβάνει τη βουλευ-

τική αποζημίωση που δικαιούται. Η κύρωση αυτή διαπιστώνεται με απόφαση της Επιτροπής Ελέγχου και ξεκινά να εφαρμόζεται από τον επόμενο της διαπιστωμένης παράβασης μήνα.

Άρθρο 23 Ποινικές κυρώσεις

1. Τα μέλη που απαρτίζουν τα όργανα της παραγράφου 1 του άρθρου 11 και τα φυσικά πρόσωπα της παραγράφου 2 του άρθρου 11 που παραλείπουν, αργούν, αποκρύπτουν ή ψεύδονται σχετικά με τις υποχρεώσεις των ελεγχόμενων προσώπων, όπως προκύπτουν από το άρθρο 13 και αφορούν στη χρηματοδότηση, στη διαχείριση των οικονομικών τους και στην προέλευση των εσόδων τους, τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης μέχρι δύο (2) έτη και χρηματική ποινή, εκτός αν τα αδικήματα αυτά τιμωρούνται βαρύτερα από άλλη νομοθετική διάταξη.

2. Σε περίπτωση χρηματοδότησης ή άλλων παροχών, κατά παράβαση της παραγράφου 1 του άρθρου 3, όποιος χρηματοδότησε ή προέβη στην παροχή, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) έτη και χρηματική ποινή. Με τις ίδιες ποινές τιμωρούνται και τα μέλη που απαρτίζουν τα όργανα της παραγράφου 1 του άρθρου 11 που, καίτοι ε γνώριζαν, αποδέχθηκαν χρηματοδότηση ή παροχή.

3. Σε περίπτωση χρηματοδότησης ή άλλων παροχών, κατά παράβαση της παραγράφου 1 του άρθρου 4, όποιος χρηματοδότησε ή προέβη στην παροχή, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο (2) έτη και χρηματική ποινή. Με τις ίδιες ποινές τιμωρούνται και οι ανωτέρω υποψήφιοι ή/και αιρετοί που, καίτοι ε γνώριζαν, αποδέχθηκαν χρηματοδότηση ή παροχή.

4. Οι ποινικές κυρώσεις ισχύουν ανεξάρτητα από τις προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις του παρόντος.

Άρθρο 24 Έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα

1. Στις περιπτώσεις:

α. παράβασης της περίπτωσης εα της παραγράφου 1 του άρθρου 18 του παρόντος και

β. υπέρβασης στο διπλάσιο του επιτρεπόμενου ορίου των εκλογικών δαπανών, όπως καθορίζεται στις παραγράφους 1 έως 4 του άρθρου 10, η Επιτροπή Ελέγχου του άρθρου 19 αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας ενώπιόν της, διαβιβάζει το σχετικό φάκελο, με όλα τα αποδεικτικά έγγραφα και στοιχεία, στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 100 του Συντάγματος, το οποίο, μετά από προηγούμενη εκτίμηση του αποδεικτικού υλικού, επιβάλλει ως κύρωση την έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα, μετά την έκδοση της οριστικής απόφασής του.

2. Ενώπιον του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου ακολουθείται η διαδικασία του ν. 345/1976 (Α' 141), όπως κάθε φορά ισχύει.

3. Προϋπόθεση του παραδεκτού άσκησης προσφυγής, κατά το άρθρο 39 του ν. 345/1976, προκειμένου για την έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα, σύμφωνα με την πρόβλεψη της παραγράφου 1, είναι η προηγούμενη υποβολή σχετικής γραπτής και επώνυμης καταγγελίας

στην Επιτροπή Ελέγχου κατά τις ειδικότερες ρυθμίσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 19.

Άρθρο 25 Διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σε βάρος τρίτων

1. Η παραβίαση από τους ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης, καθώς και από τους φορείς παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 15, της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 17, της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 18 και της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του αυτού άρθρου, εφόσον πρόκειται για κάλυψη της προεκλογικής δραστηριότητας υποψήφιων βουλευτών, χωρίς σχετικό αίτημά τους, καθώς και της εκδιδόμενης, κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 1 του άρθρου 26, κοινής υπουργικής απόφασης, θεωρείται παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας και εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του ν. 2328/1995 (Α' 159), όπως ισχύει, και της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του ν. 2644/1998 (Α' 233). Οι παραβιάσεις των διατάξεων που προαναφέρθηκαν συνιστούν, αντίστοιχα, ποινικά αδικήματα για τα οποία οι νόμιμοι εκπρόσωποι των ανωτέρω σταθμών τιμωρούνται, σωρευτικώς, με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους.

2. Στον ιδιοκτήτη του εντύπου που παραβίασε την απαγόρευση της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 18, στις επιχειρήσεις τύπου που παραβίασαν την απαγόρευση της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 17 και της περίπτωσης στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 18 και στα ελεγχόμενα πρόσωπα του στοιχείου ιδε' της παραγράφου 1 του άρθρου 1, που παραβίασαν την υποχρέωση της υπό στοιχείο δ' παραγράφου 1 του άρθρου 13, επιβάλλεται, με απόφαση της Επιτροπής Ελέγχου, πρόστιμο ύψους έως εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, το οποίο εισπράττεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.).

3. Η μη τήρηση από τους δημάρχους και τους προέδρους των κοινοτήτων των υποχρεώσεων που απορρέουν από το τελευταίο εδάφιο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 18 του παρόντος και υπό την προϋπόθεση ότι προηγήθηκε έγγραφη ενημέρωσή τους από την Επιτροπή Ελέγχου, συνιστά ποινικό αδίκημα που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι (6) μηνών.

ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ - ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Άρθρο 26 Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του αρμόδιου για την εποπτεία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης Υπουργού, που εκδίδεται μετά από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης και πρόταση της Διακομματικής Επιτροπής Εκλογών και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια, σχετικά με τις εμφανίσεις στα

κρατικά και ιδιωτικά ραδιοτηλεοπτικά μέσα των υποψήφιων βουλευτών και των οριζόμενων εκπροσώπων των κομμάτων ή των συνασπισμών και τίθενται περιορισμοί για την αποτροπή της έμμεσης προβολής των υποψήφιων βουλευτών.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται ο τρόπος είσπραξης του επιβαλλόμενου προστίμου και κάθε λεπτομέρεια σχε-

τική με την εκτέλεση των κυρώσεων, που επιβάλλονται στα πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς κομμάτων και στους υποψήφιους βουλευτές, κατά τις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 27

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

<i>Κωδικοποιητική διάταξη</i>	<i>Κωδικοποιούμενη διάταξη</i>
Άρθρο 1	Άρθρο 1 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4304/2014, οι περ. 1γ', 1δ', αντικ. με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 36 του ν. 4472/2017, η υποπ. 1δγ' προστέθηκε με την παρ. 3 του ιδίου άρθρου και η παρ. 7 αντικ. με την παρ. 4 του ιδίου άρθρου, οι υποπ. 1ββ' και 1δα' αντικ. με τις παρ. 1α' και 1β' του άρθρου 112 του ν. 4604/2019, και η υποπ. 1ια' διορθώθηκε με την παρ. 1γ' του ιδίου άρθρου.
Άρθρο 2	Άρθρο 3 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4304/2014, η περ. 1γ' με την παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4325/2015 και η παρ. 4 με την παρ. 2 του ιδίου άρθρου.
Άρθρο 3	Άρθρο 5 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 4304/2014, και η παρ. 1 συμπληρώθηκε με το άρθρο 37 του ν. 4472/2017.

Άρθρο 4	Άρθρο 6 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4304/2014, η παρ. 1 συμπληρώθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 38 του ν. 4472/2017 και η παρ. 3 συμπληρώθηκε με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου και διορθώθηκε με το άρθρο έκτο του ν. 4475/2017.
Άρθρο 5	Άρθρο 7 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 του ν. 4304/2014, η παρ. 1 τροποποιήθηκε και η παρ. 3 αντικαταστάθηκε με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 39 του ν. 4472/2017 αντίστοιχα, η παρ. 4 αντικαταστάθηκε, με την παρ. 3 του ίδιου άρθρου και τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 65 του ν. 4509/2017, η παρ. 6 αντικαταστάθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 39 του ν. 4472/2017, η παρ. 7 τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου έκτου του ν. 4475/2017 και η παρ. 8, όπως αναριθμήθηκε η παρ. 9 μετά την κατάργηση της παρ. 8 με την παρ. 6 του άρθρου 39 του ν. 4472/2017, προστέθηκε με το άρθρο 95 του ν. 4804/2021.
Άρθρο 6	Άρθρο 7Α ν. 3023/2002. Προστέθηκε με το άρθρο 23 ν. 4203/2013.
Άρθρο 7	Άρθρο 7Β ν. 3023/2002. Προστέθηκε με το άρθρο 6 ν. 4203/2013, και η παρ. 4 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 40 ν. 4472/2017.
Άρθρο 8	Άρθρο 8 του ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 ν. 4304/2014.
Άρθρο 9	Άρθρο 13 ν. 3023/2002.
Άρθρο 10	Άρθρο 14 ν. 3023/2002. Η παρ. 4 αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 112 του ν. 4604/2019.
Άρθρο 11	Άρθρο 15 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 11 του ν. 4304/2014.
Άρθρο 12	Άρθρο 16 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 ν. 4304/2014, η παρ. 1 τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 41 του ν. 4472/2017 και η παρ. 5 τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 160 του ν. 4483/2017.
Άρθρο 13	Άρθρο 16Α ν. 3023/2002. Προστέθηκε με το άρθρο 13 του ν. 4304/2014, όπως είχε τροποποιηθεί με τα άρθρα 42 παρ. 1-3 ν. 4472/2017 και 112 παρ. 2 ν. 4604/2019, διαμορφώθηκε με το

	άρθρο 64 ν. 4795/2021.
Άρθρο 14	Άρθρο 9 ν. 3023/2002. Η παρ. 3 τροποποιήθηκε με το άρθρο 8 του ν. 4304/2014.
Άρθρο 15	Άρθρο 10 ν. 3023/2002 όπως κωδικοποιήθηκε με το αρ. 45 πδ 26/2012.
Άρθρο 16	Άρθρο 10 Α ν. 3023/2002. Προστέθηκε με το άρθρο 96 ν. 4804/2021.
Άρθρο 17	Άρθρο 11 ν. 3023/2002. Οι περιπτώσεις γ' και δ' προστέθηκαν με το άρθρο 9 ν. 4303/2014.
Άρθρο 18	Άρθρο 12 ν. 3023/2002. Η περ. 1 στ προστέθηκε με τα άρθρο 10 του ν. 4304/2014, οι περιπτώσεις 2α' και β' αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 13 ν. 4255/2014 και η περίπτωση 2γ' τροποποιήθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 112 ν. 4604/2019.
Άρθρο 19	Άρθρο 21 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 ν. 4304/2014, η περ. 2β' καταργήθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 65 του ν. 4509/2017 και γίνεται αναγραμματισμός των λοιπών περιπτώσεων, η περίπτωση 2ιβ' (πρώην 2ιγ') αντικαταστάθηκε με την παρ. 5 α του άρθρου 112 του ν. 4604/2019, η περίπτωση 2ιγ' (πρώην 2ιδ') τροποποιήθηκε με την παρ. 5 β' του άρθρου 112 του ν. 4604/2019, η υποπερ. 2ιδγ' καταργήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 112 του ιδίου ν. και η υποπ. 2ιδδ' διαγράφηκε με την παρ. 1 του άρθρου 43 του ν. 4472/2017, η υποπ. 2αβ.ν (πρώην 2ιδζ') τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 43 του ιδίου ν., η υποπ. 2αβ.vii (πρώην 2ιδθ') αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 43 του ιδίου ν. και η περ. 2ιστ' (πρώην 2ιζ') προστέθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 43 του ιδίου ν. 4604/2019.
Άρθρο 20	Άρθρο 23 ν. 3023/2002.
Άρθρο 21	Άρθρο 24 ν. 3023/2002. Η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με την παρ. 15 του άρθρου 29 του ν. 3731/2008. Η παρ. 4 αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 65 του ν. 4509/2019, η παρ. 8 αντικαταστάθηκε, με την παρ. 6 του άρθρου 209 του ν. 4635/2019 και η παρ. 9 τροποποιήθηκε και η παρ. 10 προστέθηκε με το άρθρο 14 του ν. 4304/2014 και τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 65 του ν. 4509/2017.
Άρθρο 22	Άρθρο 25 ν. 3023/2002. Η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 136 του ν. 4483/2017, η παρ. 2 αντικαταστάθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 65 του ν. 4509/2017 και η παρ. 8 προστέθηκε με το άρθρο 15 ν. 4304/2014.
Άρθρο 23	Άρθρο 25Α ν. 3023/2002. Προστέθηκε με το άρθρο 16 ν. 4304/2014.

Άρθρο 24	Άρθρο 26 ν. 3023/2002. Η περ. 1β' τροποποιήθηκε με τα άρθρο 17 ν. 4304/2014.
Άρθρο 25	Άρθρο 27 ν. 3023/2002. Η παρ. 3 αντικ. με το άρθρο 18 ν. 4304/2014.
Άρθρο 26	Άρθρο 30 παρ. 2 και άρθρο 23 παρ. 6 ν. 3023/2002.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΟΥΜΕΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ	
<i>Κωδικοποιούμενη διάταξη</i>	<i>Κωδικοποιητική διάταξη</i>
Άρθρο 1 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4304/2014, οι περ. 1γ', 1δ' αντικ. με τις παρ. 1 και 2 του άρ. 36 του ν. 4472/2017, η υποπ. 1δγ' προστέθηκε με την παρ. 3 του ίδιου άρθρου, η υποπ. 1ζα' τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του ίδιου άρθρου και η παρ. 7 αντικ. με την παρ. 5 του ίδιου άρθρου, οι υποπ. 1 ββ' και 1δα' αντικ. με τις παρ 1α' και 1β' του άρθρου 112 του ν. 4604/2019, και η υποπ. 1ια' διορθώθηκε με την παρ. 1γ' του ίδιου άρθρου και η υποπ. 1ιδδ' καταργήθηκε με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου.	Άρθρο 1
Άρθρο 3 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4304/2014, η περ. 1γ' αντικ. με την παρ. 1 του άρθ. 30 του ν. 4325/2015 και η παρ. 4 αντικ. με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου.	Άρθρο 2
Άρθρο 5 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 4304/2014, και η παρ. 1 συμπληρώθηκε με το άρθρο 37 του ν. 4472/2017.	Άρθρο 3
Άρθρο 6 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4304/2014, η παρ. 1 συμπληρώθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 38 του ν. 4472/2017 και η παρ. 3 συμπληρώθηκε με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου και διορθώθηκε με το άρθρο έκτο του ν. 4475/2017.	Άρθρο 4
Άρθρο 7 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 του ν. 4304/2014, η παρ. 1 τροποποιήθηκε και η παρ. 3 αντικαταστάθηκε με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 39 του ν. 4472/2017 αντίστοιχα, η παρ. 4 αντικαταστάθηκε, με την παρ. 3 του ίδιου άρθρου και τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 65 του ν. 4509/2017, η παρ. 6 αντικαταστάθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 39 του ν. 4472/2017, η παρ. 7 τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου έκτου του 1 ν. 4475/2017 και η παρ. 8, όπως αναριθμήθηκε η παρ. 9 μετά την κατάργηση της παρ. 8 με την παρ. 6 του άρθρου 39 του ν. 4472/2017, προστέθηκε με το άρθρο 95 του ν. 4804/2021.	Άρθρο 5

Άρθρο 7Α ν. 3023/2002. Προστέθηκε με το άρθρο 23 ν. 4203/2013.	Άρθρο 6
Άρθρο 7Β ν. 3023/2002. Προστέθηκε με το άρθρο 6 ν. 4203/2013, και η παρ. 4 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 40 ν. 4472/2017.	Άρθρο 7
Άρθρο 8 του ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 ν. 4304/2014.	Άρθρο 8
Άρθρο 13 ν. 3023/2002.	Άρθρο 9
Άρθρο 14 ν. 3023/2002. Η παρ. 4 αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 112 του ν. 4604/2019.	Άρθρο 10
Άρθρο 15 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 11 του ν. 4304/2014.	Άρθρο 11
Άρθρο 16 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 ν.4304/2014, η παρ. 1 τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 41 του ν.4472/2017 και η παρ. 5 τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 160 του ν.4483/2017.	Άρθρο 12
Άρθρο 16Α ν. 3023/2002. Προστέθηκε με το άρθρο 13 του ν. 4304/2014 , όπως είχε τροποποιηθεί με τα άρθρα 42 παρ. 1-3 ν. 4472/2017 και 112 παρ. 2 ν. 4604/2019, διαμορφώθηκε με το άρθρο 64 ν. 4795/2021.	Άρθρο 13
Άρθρο 9 ν. 3023/2002. Η παρ. 3 τροποποιήθηκε με το άρθρο 8 του ν. 4304/2014.	Άρθρο 14
Άρθρο 10 ν. 3023/2002 όπως κωδικοποιήθηκε με το αρ. 45 πδ 26/2012.	Άρθρο 15
Άρθρο 10Α ν. 3023/2002. Προστέθηκε με το άρθρο 96 ν. 4804/2021.	Άρθρο 16
Άρθρο 11 ν. 3023/2002. Οι περιπτώσεις γ' και δ' προστέθηκαν με το άρθρο 9 ν. 4303/2014.	Άρθρο 17
Άρθρο 12 ν. 3023/2002. Η περ. 1στ' προστέθηκε με τα άρθρο 10 του ν. 4304/2014, οι περιπτώσεις 2 α' και β' αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 13 ν. 4255/2014 και η περίπτωση 2γ' τροποποιήθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 112 ν. 4604/2019.	Άρθρο 18
Άρθρο 21 ν. 3023/2002. Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 ν. 4304/2014, η περ. 2β' καταργήθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 65 του ν. 4509/2017 και γίνεται αναγραμματισμός των λοιπών περιπτώσεων, η περίπτωση 2 ιβ' (πρώην 2ιγ') αντικαταστάθηκε με την παρ. 5 α του άρθρου 112 του ν. 4604/2019, η περίπτωση 2 ιγ' (πρώην 2 ιδ') τροποποιήθηκε με την παρ. 5 β' του άρθρου 112 του ν. 4604/2019, η υποπερ. 2ιδγ'	Άρθρο 19

καταργήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 112 του ίδιου ν. και η υποπ. 2 ιδδ' διαγράφηκε με την παρ. 1 του άρθρου 43 του ν. 4472/2017, η υποπ. 2αβ.ν (πρώην 2 ιδζ') τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 43 του ίδιου ν., η υποπ. 2αβ.vii (πρώην 2 ιδθ') αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 43 του ίδιου ν. και η περ. 2ιστ' (πρώην 2ιζ') προστέθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 43 του ίδιου ν. 4604/2019.	
Άρθρο 23 ν. 3023/2002.	Άρθρο 20
Άρθρο 24 ν. 3023/2002. Η παρ. 1 αντικ. με την παρ. 15 του άρθρου 29 του ν. 3731/2008 . Η παρ. 4 αντικ. με την παρ. 3 του άρθρου 65 του 4509/2019, η παρ. 8 αντικ. με την παρ. 6 του άρθρου 209 του ν. 4635/2019 και η παρ. 9 τροποποιήθηκε και η παρ. 10 προστέθηκε με το άρθρο 14 του ν.4304/2014 και τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 65 του ν. 4509/2017.	Άρθρο 21
Άρθρο 25 ν. 3023/2002. Η παρ. 1 αντικ. με το άρθρο 136 του ν. 4483/2017, η παρ. 2 αντικ. με την παρ. 5 του άρθρου 65 του ν. 4509/2017 και η παρ. 8 προστέθηκε με το άρθρο 15 ν. 4304/2014.	Άρθρο 22
Άρθρο 25Α ν. 3023/2002. Προστέθηκε με το άρθρο 16 ν. 4304/2014.	Άρθρο 23
Άρθρο 26 ν. 3023/2002. Η περ. 1β' τροποποιήθηκε με τα άρθρο 17 ν. 4304/2014.	Άρθρο 24
Άρθρο 27 ν. 3023/2002. Η παρ. 3 αντικ. με το άρθρο 18 ν. 4304/2014.	Άρθρο 25
Άρθρο 30 παρ. 2 και άρθρο 23 παρ. 6 ν. 3023/2002.	Άρθρο 26

Στον Υπουργό Εσωτερικών αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 1 Μαρτίου 2022

Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Υπουργός Εσωτερικών

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.
- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

- A. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.
- B. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

Ιστότοπος: **www.et.gr**

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

